

**MBO
WORK
SHOP
EEN
KWESTIE
VAN
KLEUR**

MBO

WORKSHOP EEN KWESTIE VAN KLEUR?

Debatteren over etnisch profileren

WORKSHOP HANDLEIDING

Amnesty International werkt voor mensenrechten. Die waarborgen vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid. Amnesty doet onderzoek, voert actie en steunt verdedigers van mensenrechten wereldwijd.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Amnesty International
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam
T (020) 626 44 36
E jongeren@amnesty.nl
I www.amnestyopschool.nl
I www.amnesty.nl

WELKOM BIJ DE WORKSHOP EEN KWESTIE VAN KLEUR?

Debat in de hoofdrol **3**
Workshop *Een kwestie van kleur?* voor uw lessen
burgerschap **3**
Nodig een Amnesty-workshop-leider uit! **3**
Leeswijzer handleiding **3**

HOOFDSTUK 1: HOE WERKT DE WORKSHOP?

Onderdelen **4**
Doelen **4**
Kernwoorden **5**
Opzet workshop **5**

HOOFDSTUK 2: ERVARINGEN VAN STUDENTEN

Leermomenten **6**
De ervaring met debat **6**
De ervaring met het onderwerp **6**
Nieuws en filmpjes **6**

HOOFDSTUK 3: STELLINGEN, BRONNEN EN ARGUMENTEN

Bronnen uit het werkblad voor studenten **7**
Voorbeelden van bronnenanalyse **11**
Argumenten en betogen van studenten **14**
Tips voor de debatleider **15**

HOOFDSTUK 4: ACHTERGRONDEN OVER ETNISCH PROFILEREN VOOR DE DOCENT

De Nationale Politie **16**
Amnesty zegt: proactief politieoptreden
leidt tot etnisch profileren **16**
Kritische kanttekeningen **17**

HOOFDSTUK 5: ACHTERGRONDEN AMNESTY INTERNATIONAL EN MENSENRECHTEN

Amnesty's missie **18**
Geschiedenis mensenrechten **18**

HOOFDSTUK 6: MEER FILM OF DEBAT?

Aan de slag met film? **19**
Meer weten over debat? **19**
Meer doen voor de mensenrechten? **19**

HOOFDSTUK 7: ANTWOORDMODEL WERKBLAD

DEEL I

A) Be a profiler **20**
B) Startvraag: de politie en jij **21**
C) Quiz **21**
D) Waar gaat het over? **23**
E) Filmpje! **26**

DEEL II

A) Stellingen over etnisch profileren **28**
B) Munitie voor het debat **28**
C) Werkblad bronnenanalyse **28**

DEEL III

A) Lagerhuisdebat, hoe werkt dat? **29**
B) Stappenplan debatteren over etnisch profileren **30**
C) Voorbereiding **31**
D) Werkbladen voor de voorbereiding **32**
E) Tips & tricks voor een overtuigend debat **32**

BIJLAGE

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens **34**
Literatuurlijst **35**

Welkom bij de workshop

Een kwestie van kleur?

over etnisch profileren

WORKSHOP MATERIAAL

- ↓
Werkblad student
- ↓
Handleiding
workshopleider
- ↓
DVD met filmpje *De
impact van etnisch
profilieren*
- ↓
Of bekijk het filmpje
op www.amnesty-opschool.nl/een-kwestievankleur

Amnesty International komt sinds haar oprichting in 1961 op voor mensenrechten ver weg en dichtbij. Mensenrechten in Nederland lijken vaak goed geregeld, maar ook hier komen mensenrechtenschendingen voor. Zo blijkt uit onderzoek dat etnische minderheden meer aan politiecontroles worden onderworpen dan andere Nederlanders. De reden voor de staandehouding wordt vaak niet gegeven en deze praktijk leidt ook niet tot meer succesvolle arrestaties. Dit heet 'etnisch profileren'. Amnesty stelt etnisch profileren door de politie al jaren aan de kaak door middel van onderzoek, lobby en actie. Hierover verschenen in 2013 twee rapporten van Amnesty Nederland. Deze brachten etnisch profileren door de politie voor zover mogelijk in kaart en toonden de impact aan van dergelijk politioptreden. De workshop *Een kwestie van kleur?* maakt via een filmpje, verschillende opdrachten en debat MBO-studenten bewust van deze mensenrechtenschending en wijst studenten op hun eigen rechten.

DEBAT IN DE HOOFDROL

Debat speelt een belangrijke rol in deze workshop. Het is bij uitstek een werkvorm om mensenrechteneducatie vorm te geven. Debat nodigt studenten uit een onderwerp van verschillende kanten te bekijken, bronnen te analyseren, argumenten te formuleren en op overtuigende wijze voor het voetlicht te brengen. Ook goed leren luisteren en leren samenwerken hoort bij de vaardigheden om succesvol te debatteren. Vrijheid van meningsuiting is immers een belangrijk mensenrecht, maar om een mening te onderbouwen en overtuigend te brengen, is oefening nodig. Daar draagt deze workshop aan bij.

Bij het Lagerhuisdebat van deze workshop krijgen de studenten een rol toebedeeld: zij pleiten ofwel voor ofwel tegen de stelling. Voordat het eigenlijke debat start, vindt er eerst een stemming plaats en geven de studenten hun persoonlijke mening over de stelling. Na het debat vindt de tweede stemming plaats waarbij studenten weer hun eigen mening geven. Stemmen zij nu anders na het horen van alle argumenten? Zijn ze wellicht overtuigd door het betoog van de tegenpartij of houden zij aan hun eigen mening vast? Een goede oefening om de eigen mening onder de loep te nemen kortom.

WORKSHOP EEN KWESTIE VAN KLEUR? VOOR UW LESSEN BURGERSCHAP

De workshop sluit aan op verschillende kwalificatie-eisen voor loopbaan en burgerschap.

Politiek-juridische dimensie

- Diverse aspecten van de rol van de overheid en onze rechtsstaat komen aan bod.

- De focus op debat als werkvorm draagt bij aan het vermogen van studenten te participeren in de samenleving als betrokken burgers.
- Door het analyseren van nieuwsbronnen leren studenten kritisch kijken naar de rol en invloed van de media.

Sociaal-maatschappelijke dimensie

- De workshop gaat uitgebreid in op rechten en plichten.
- En bespreekt de spanningen die een pluriforme samenleving met zich kan meebrengen.

NODIG EEN AMNESTY-WORKSHOP-LEIDER UIT!

Met deze handleiding heeft u een instrument om als docent zelf uw workshop vorm te geven. U kunt ook een workshop-leider van Amnesty uitnodigen om met dit materiaal aan de slag te gaan in uw klas. Doe hiervoor eenvoudig een aanvraag via onze website: www.amnestyopschool.nl/gastles.

LEESWIJZER HANDLEIDING

U vindt in deze handleiding alles wat u nodig heeft voor de workshop.

- De workshop bestaat uit drie onderdelen: de inhoudelijke behandeling van het onderwerp, de analyse van bronnen om argumenten te kunnen formuleren, en het Lagerhuisdebat. In **hoofdstuk 1** worden de verschillende onderdelen verder toegelicht.
- Het workshopmateriaal is uitgebreid getest. In **hoofdstuk 2** staat hoe de proefkonijnen de workshop hebben ervaren.
- In **hoofdstuk 3** staat debat centraal: de stellingen en bronnenanalyse. Per stelling hebben wij de bronfragmenten gerangschikt in de categorieën 'minder bruikbaar', 'voor' en 'tegen'. Deze indeling kunt u als voorbeeld gebruiken tijdens het debat. Ook kunt u uw voordeel doen met voorbeelden van argumenten die studenten tijdens eerder gehouden debatten hebben aangedragen en met tips voor het leiden van een debat.
- In **hoofdstuk 4** leest u meer achtergronden over het onderwerp. Het standpunt van Amnesty én kritische kanttekeningen zijn terug te vinden in dit deel.
- In **hoofdstuk 5** leest u meer over de geschiedenis van de mensenrechten en Amnesty International.
- In de **hoofdstuk 6** vindt u tips voor verdieping en verbreding van het programma. Zo kunt u bij Movies that Matter terecht voor een film over etnisch profileren en bij Amnesty International voor meer materiaal over debattheorie en aansluitende acties.
- Het antwoordmodel van het werkblad voor studenten staat in **hoofdstuk 7**.

Vragen? Mail naar jongeren@amnesty.nl.

Veel plezier met de workshop *Een kwestie van kleur?*!

Hoofdstuk 1

Hoe werkt de workshop?

WORKSHOP ONDERDELEN

Deze workshop bestaat uit drie onderdelen:

DEEL I

Inhoudelijke behandeling van het onderwerp etnisch profileren

DEEL II

Introductie van de stellingen en bijbehorende bronnenanalyse

DEEL III

Debatteren over etnisch profileren

Deze workshop bestaat uit drie onderdelen:

DEEL I: een inhoudelijke behandeling van het onderwerp etnisch profileren;

DEEL II: een introductie van de stellingen en bijbehorende bronnenanalyse;

DEEL III: Debatteren over etnisch profileren.

In het schema op de volgende pagina vindt u een indicatie van hoeveel lestijd elk onderdeel in beslag neemt.

ONDERDELEN

DEEL I

Het hoe, wie, wat, waar, waarom van etnisch profileren

A) Be a profiler

Maakt studenten bewust van hun eigen referentiekader.

B) De politie en jij

Biedt ruimte aan studenten voor het delen van ervaringen met en ideeën over de politie.

C) Quiz

Test voorkennis over de politie en criminaliteit.

D) Waar gaat het over?

Biedt feiten en cijfers over etnisch profileren.

E) Filmje en kijkvragen

Toont de impact van etnisch profileren.

Deel I neemt circa 45 minuten in beslag.

DEEL II

Stellingen en munitie voor het debat

A) Stellingen

Eén van de drie stellingen vormt de basis van het debat.

B) Munitie voor het debat

Uitleg van de opdracht 'Bronnenanalyse' en bronfragmenten om te analyseren en in te zetten tijdens het debat.

C) Werkblad 'Bronnenanalyse'

Om de fragmenten in te delen op bruikbaarheid.

Deel II neemt circa 15 minuten in beslag.

DEEL III

Debatteren over etnisch profileren

A) Lagerhuisdebat

Laat studenten nadenken over deze debatvorm en over waarom het nuttig kan zijn te pleiten voor een stelling terwijl de student er eigenlijk tegen is, en vice versa.

B) Stappenplan

Neemt de student stap voor stap door het debatproces.

C) Voorbereiding

Laat de studenten zien hoe ze hun bronnenanalyse kunnen inzetten tijdens de voorbereiding.

D) Werkbladen

Kunnen de studenten inzetten om argumenten te formuleren en hun speeches te schrijven.

E) Tips & Tricks

Geeft studenten een idee hoe ze hun argumenten en speeches overtuigend kunnen brengen.

Deel III neemt circa 30 minuten in beslag.

DOELEN

KENNIS

Na deze workshop weet de student

- Twee kerntaken van de politie te noemen;
- Twee bevoegdheden van de politie te noemen;
- Uit te leggen hoe en waarom de bevoegdheden van de politie in Nederland begrensd zijn;
- Uit te leggen wat etnisch profileren inhoudt;
- Uit te leggen wat de oorzaken en de gevolgen hiervan zijn;
- Een voordeel en een nadeel van bevoegdheden van de politie te noemen;
- Uit te leggen waarom etnisch profileren mensenrechten schendt;
- Uit te leggen wat Amnesty International wil doen tegen etnisch profileren.

VAARDIGHEDEN

Na deze workshop is de student in staat

- Bronnen over etnisch profileren te analyseren, categoriseren en in te zetten bij een debat;
- Argumenten voor en tegen de stellingen te noemen aan de hand van bronnen;
- Deze op overtuigende wijze te formuleren (bijvoorbeeld aan de hand van voorbeelden of een persoonlijk verhaal);
- En de argumenten op overtuigende wijze te presenteren (door middel van een goedlopend betoog lettend op presentatietechnieken).

HOUDING

Na deze workshop is de student bereid

- Zich in te leven in een ander;
- Te luisteren naar andermans mening;
- Voor andermans rechten op te komen;
- Voor zijn/haar eigen rechten op te komen;
- Zijn/haar mening te geven.

KERNWOORDEN

Politie	Preventief fouilleren	Referentiekader
Politieagent	Identiteitscontrole	Stereotypen
Rechtsstaat	Criminaliteit	Vooroordelen
Etniciteit	Profileren	Discriminatie
Etnische minderheden	Aanhouden	Selectieve perceptie
Bevoegdheden	Staande houden	Mensenrechten

OPZET WORKSHOP

DEEL I	ETNISCH PROFILEREN: WAAR GAAT HET OVER? (45 minuten)
5 min	A) Be a profiler
5 min	B) De politie en jij
10 min	C) Quiz
10 min	D) Uitleg etnisch profileren
15 min	E) Filmpje en kijkvragen
DEEL II	STELLINGEN EN MUNITIE VOOR HET DEBAT (15 minuten)
15 min	A) Stelling introduceren B+C) Bronnenanalyse
DEEL III	DEBATTEREN OVER ETNISCH PROFILEREN (30 minuten)
10 min	A) Uitleg Lagerhuisdebat B t/m E) • Stap 1: stemmen → eigen mening geven • Stap 2: indeling voor-tegen • Stap 3: voorbereiding debat
15 min	• Stap 4: het debat - <i>Openingsspeeches (2x1 min)</i> - <i>Debat: vrije uitwisseling</i> - <i>Slotsspeeches (2x1 min)</i>
5 min	• Stap 5: stemmen → weer eigen mening geven • Evaluatie - <i>Hoe ging het?</i> - <i>Wat is moeilijk/makkelijk?</i> - <i>Ben je van mening veranderd? Waarom wel/niet?</i>

Hoofdstuk 2

Ervaringen van studenten

Het materiaal is getest op twee MBO-scholen (ROC Mondriaan en het ID-College) op vestigingen in Den Haag, Gouda en Zoetermeer.

Studenten waren enthousiast over de werkvormen en vonden het onderwerp erg aansprekend. Na de workshop hebben we de materialen en werkvormen uitgebreid mondeling en schriftelijk geëvalueerd met de studenten. Dankzij hun input heeft de workshop *Een kwestie van kleur?* zijn definitieve vorm gekregen.

LEERMOMENTEN

Belangrijke leermomenten die de studenten na de workshop benoemden:

- 'Ik heb geleerd dat mensen rechten hebben.'
- 'Ik heb geleerd dat iedereen gelijk is.'
- 'Ik wist niet dat de misdaad in Nederland afnam.'
- 'Ik snap het werk van de politie beter.'
- 'Ik wist niet dat de politie zoveel macht had.'

DE ERVARING MET DEBAT

Debat blijkt voor de meeste studenten een interessante en leuke werkvorm, maar ook wel een uitdaging. Het is lastig om een stelling te verdedigen als je er zelf niet achter staat, maar deze oefening is toch heel leerzaam. Ook elkaar de ruimte geven, luisteren en elkaar uit laten praten bleek niet altijd makkelijk. Zo noteert een student: 'Ik vond het vervelend dat andere mensen door me heen gingen praten.' Afspraken over hoe te debatteren zijn snel gemaakt, het nakomen ervan vergt meer discipline.

Als debatleider is het daarom raadzaam om zowel stil te staan bij de vorm van het debat als bij de uitvoering. Na een uitleg over het nut en de noodzaak van de vorm van het Lagerhuisdebat, zetten de studenten zich meestal wel over hun aanvankelijke schroom heen en werden gaandeweg steeds enthousiaster. In hoofdstuk 3 vindt u meer handvatten en tips voor het houden van een Lagerhuisdebat.

DE ERVARING MET HET ONDERWERP

Het onderwerp lag veel studenten persoonlijk na aan het hart, zo bleek tijdens de workshops. Hun verhalen en uitspraken maakten indruk. Zowel bij jongeren uit etnische minderheden als bij 'autochtone' jongeren bleek het onderwerp sterk te leven. Jongeren met een donkere huidskleur gaven regelmatig voorbeelden uit hun dagelijks leven van vervelende confrontaties met de politie. Het is soms moeilijk om vast te stellen of dit inderdaad zaken zijn waar bewuste of onbewuste discriminatie een rol speelde, maar het wantrouwen richting politie zit soms diep. Deze studenten hebben vaak weinig begrip voor de complexe praktijk waarin agenten hun werk moeten uitvoeren en zien de politie vooral als de vijand.

Reacties van studenten op de politie zijn echter ook dikwijls positief. Veel studenten waarderen de politie voor het werk dat zij doet en noemen dikwijls prettige ervaringen uit hun eigen leven.

En dan zijn er ook reacties van studenten die de impact van etnisch profileren bagatelliseren. Als je een petje draagt en een baard hebt, heb je het aan jezelf te danken, als je wordt staande gehouden door de politie, zo meenden sommigen.

NIUWS EN FILMPJES

De workshopleiders kregen regelmatig tips van studenten over YouTube-filmpjes over de politie. De NPO-documentaire *Blauw en Bont* over de politie in Den Haag werd veel genoemd.¹ Sunny Bergmans documentaire *Zwart als Roet* is populair onder een groep studenten. Vooral het fragment waarin drie jongens met verschillend uiterlijk worden benaderd door omstanders en de politie, wanneer zij een fiets proberen open te breken, werd vaak aangehaald tijdens workshops.²

Wat nieuws betreft, heeft het schietincident uit 2012 bij Den Haag - Hollands Spoor, waarbij een jongen om het leven kwam door een politiekogel, veel indruk gemaakt. Amnesty heeft etnisch profileren bij dit soort geweldsincidenten, die in Nederland gelukkig weinig voorkomen echter niet onderzocht. Amnesty heeft zich in haar rapporten juist gericht op bevoegdheden die dagelijks worden gebruikt door agenten waarbij bewuste én onbewuste discriminatie een rol kunnen spelen.

1) http://www.npo.nl/blauw-en-bont/20-12-2014/VPWON_1234589.

2) <https://www.youtube.com/watch?v=YvRjvgxbeyA>.

Hoofdstuk 3

Stellingen, bronnen en argumenten

Vanaf pagina 15 van het werkblad krijgen studenten korte fragmenten uit bronnen over de politie en etnisch profileren. Deze beoordelen zij op bruikbaarheid, en vervolgens categoriseren ze de fragmenten in een schema 'voor de stelling' en 'tegen de stelling'. Deze analyseopdracht neemt circa 15 minuten in beslag. Het is raadzaam om de studenten de bronnenanalyse in groepjes te laten uitvoeren. Er zijn 14 bronfragmenten. Elke student in het groepje kan bijvoorbeeld 4 bronnen voor zijn of haar rekening nemen. Zo is er voldoende tijd voor de analyse.

Vervolgens bekijken de studenten welke bronnen zij het meest overtuigend vinden om te verwerken in hun betoog.

Hieronder vindt u voorbeelden van categorisering op basis van de bronfragmenten uit het werkblad.

Verderop vindt u voorbeelden van argumenten en betogen die studenten zelf hebben geformuleerd tijdens het Movies that Matter en Amnesty MBO-Debat van 2015 in Den Haag.

BRONNEN UIT HET WERKBLAD VOOR STUDENTEN

BRON 1

ARTIKEL 1

Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.

Bron: Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Grondwet, artikel 1: Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

BRON 2

Bron: wetten.overheid.nl

WET OP DE UITGEBREIDE IDENTIFICATIEPLICHT (2005)

Iedere burger van veertien jaar en ouder is verplicht een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de WID (wet identificatieplicht uit 1994, red.) ter inzage aan te bieden indien een ambtenaar van de politie, aangesteld voor de uitvoering van de politietaak dat vordert omdat dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor zijn taakuitoefening. Degene die niet voldoet aan de verplichting om een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden, begaat de overtreding van artikel 447e van het Wetboek van Strafrecht.

BRON 3

Bron: www.rijksoverheid.nl

IDENTITEITSCONTROLE ALLEEN MET REDEN

De identificatieplicht geeft de politie niet de bevoegdheid zonder reden mensen aan te houden om hun identiteit te controleren. Het verzoek om identificatie moet nodig zijn voor de uitvoering van de taken van de politie. Bijvoorbeeld bij verkeerstoezicht, hulpverlening bij een ongeluk of opsporing van strafbare zaken.

BRON 4

Bron: www.overheid.nl

MAG DE POLITIE MIJ PREVENTIEF FOUILLEREN?

In sommige gevallen mag de politie iemand fouilleren die geen verdachte is van een strafbaar feit. De politie onderzoekt dan of iemand wapens bij zich heeft. Dit heet preventief fouilleren. Hiermee wil de overheid geweld op straat voorkomen en wapenbezit terugdringen. De politie mag alleen preventief fouilleren in gebieden die zijn aangewezen als veiligheidsrisicogebied.

(let op: preventief fouilleren is iets anders dan 'gewoon' fouilleren. Om 'gewoon' te mogen fouilleren moet er sprake zijn van verdenking van een strafbaar feit. Amnesty-medewerker Nawal Mustafa zegt hierover: De politie mag echt niet zomaar burgers fouilleren. Probeer altijd te achterhalen waarom en op basis van welke wettelijke bevoegdheid de politie je heeft gefouilleerd. red.)

BRON 5

Bron: Amnesty-rapport, Proactief politieoptreden vormt risico voor mensenrechten, pagina 46.

Volgens het in opdracht van Politie&Wetenschap verrichtte onderzoek worden jongeren uit etnische minderheden twee keer zo vaak aan identiteitscontroles onderworpen, drie keer zo vaak ergens van verdacht en vier keer zo vaak gefouilleerd als 'autochtone' jongeren. Uit onderzoek blijkt echter dat dit zelden leidt tot boetes en aanhoudingen.

BRON 6

Bron: Amnesty-rapport, Proactief politieoptreden vormt risico voor mensenrechten, pagina 67.

Het is de vraag of preventief fouilleren een effectief middel is om zo veel mogelijk vuurwapens in beslag te nemen. Volgens landelijk onderzoek van 2011 is een verband tussen preventief fouilleren en het terugdringen van wapenbezit en incidenten moeilijk aan te tonen. Volgens een onderzoeker van de Universiteit van Tilburg is preventief fouilleren van weinig invloed op het terugdringen van vuurwapenbezit, omdat vuurwapenbezitters zich zelden met vuurwapens op straat begeven.

BRON 7

Bron: www.rotterdam.nl/preventief_fouilleren

EFFECTIVITEIT

Preventief fouilleren heeft effect. Bij de acties preventief fouilleren in Rotterdam worden steeds minder wapens in beslag genomen, zo blijkt uit de cijfers. In vijf jaar tijd zijn in totaal 2700 wapens in beslag genomen. Preventief fouilleren wordt door de bevolking volledig geaccepteerd bij de bestrijding van geweld en wapenbezit. Het merendeel van de Rotterdammers (88 procent) is van mening dat preventief fouilleren bijdraagt aan de verbetering van de veiligheid. Er worden dan ook weinig klachten ingediend. Een belangrijke voorwaarde voor deze acceptatie is de nauwkeurige en professionele manier waarop veiligheidsrisicogebieden worden aangewezen en de acties plaatsvinden.

BRON 8

Bron: Gerbrig Klos, senior medewerker Mensenrechtenprojecten, Amnesty Nederland, 11 juni 2015

STOPFORMULIEREN: GEEN PROBLEEM MAAR OPLOSSING

Een stopformulier wordt gebruikt door een agent bij een staandehouding. De agent noteert hierop de reden van de staandehouding en persoonsgegevens van degene die hij of zij staande houdt. Deze formulieren worden soms in het buitenland gebruikt, maar Nederland heeft er nog geen ervaring mee.

> Politiecontroles – en dan gaat het onder meer over ID- en verkeerscontroles en preventief fouilleren – worden in Nederland niet systematisch geregistreerd. Als politiemensen controles gaan registreren, zullen ze vooraf de aanleiding, reden en wettelijke basis voor die controle beter afwegen. Dat verkleint de kans op controles die zijn ingegeven door eerdere ervaringen en (on)bewuste vooroordelen over etnische minderheden.

Ervaring met gebruik van stopformulieren in het buitenland wijst uit dat daarmee het totale aantal controles daalt, en tegelijk het percentage succesvolle controles stijgt. Ook het onevenredig vaak controleren van etnische minderheden neemt af.

Stopformulieren maken het politieoptreden op straat meer inzichtelijk. Aan de hand van specifieke registraties van controles kunnen klachten simpel worden onderzocht en aantijgingen van discriminatie worden bevestigd of weerlegd.

Het woord 'stopformulier' roept natuurlijk emoties op vanwege het schrikbeeld van agenten tussen stapels papieren. Omroep Brabant sprak al besmuikt over 'formuliertjes' en VVD-Kamerlid Ockje Tellegen twitterde: 'Zucht: nog meer papier.' Politiekorpsen in Engeland en Australië, en ook sommige politie-eenheden in Nederland, werken al met smart- diensttelefoons ter ondersteuning van het politiewerk op straat. Daarin kan automatische registratie worden ingebouwd.

BRON 9

Bron: www.cbs.nl

Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau wijst uit dat veel etnische minderheden discriminatie ervaren. Van de Marokkaans- en Turkse Nederlanders voelde een derde zich gediscrimineerd door de politie, 25 procent van de Surinaamse en 20 procent van de Antilliaanse Nederlanders.

BRON 10

Bron: Gerard Bouman, voormalig korpschef

Generaliseren helpt ons het leven te ordenen. Zo ordenen wij binnen bepaalde grenzen ook politievraagstukken. Een kindermisbruiker is vermoedelijk een man, bij straatroof denken politiemensen niet aan bejaarde, maar aan jeugdige daders, zulke generalisaties roepen weinig verzet op. In relatie tot culturele minderheden krijgt zo'n generalisatie snel het etiket etnisch profileren. Moet de politie daarom elke plaats delict volstrekt neutraal betreden, zodat niemand zich onheus bejegend voelt? Komt dat iemands veiligheid ten goede?

Dit is een fragment uit een blog die de korpschef op 1 november 2013 publiceerde in reactie op het rapport van Amnesty International.

BRON 11

Bron: Joost van Spanje, Joop.nl, 26 januari 2015

IN PLAATS VAN CIJFERS EN CONTEXT BIEDEN MEDIA EEN HARD EN GEKLEURD BEELD.

Tussen 2007 en 2011 daalde het aantal minderjarige verdachten met 44 procent. Toch kwam dit nieuws nauwelijks in de media. Integendeel – sommige media hebben in die periode juist meer verslag gedaan van jeugddelicten. Een rapport van onderzoekers onder leiding van Nel Ruigrok (Vrije Universiteit) brengt dit keurig in kaart. Het rapport meldt ook dat in alle berichtgeving meer nadruk ligt op Marokkanen dan op andere bevolkingsgroepen. Jeugdcriminaliteit gaat over Marokkanen. Tenminste, in de media. Als in 2011 de herkomst van een verdachte werd genoemd, dan was dat in 78 procent van de gevallen de Marokkaanse. Aldus het rapport van Ruigrok. Dit terwijl maar 11 procent van de dat jaar uniek geregistreerde minderjarige verdachten een Marokkaanse achtergrond had. Een vertekend mediabeeld, dat kan haast niet anders.

Dit is een fragment uit een blog van Joost van Spanje, universitair hoofddocent aan de Universiteit van Amsterdam

BRON 12

Bron: Maartje van der Woude, de Volkskrant, 31-10-2013

OPINIE

In Amnesty's rapport wordt grotendeels voorbijgegaan aan de complexe situaties waarin agenten hun beslissingen moeten nemen. Een effectieve politie zal mensen moeten aanspreken. Politiewerk zonder selectie is niet mogelijk. Juist de kant van de politie, haar perspectief, ontbreekt in het gros van het door Amnesty aangehaalde onderzoek. Het beeld dat nu wordt geschetst is grotendeels gebaseerd op de perceptie (= beeld) van burgers over hoe de politie haar werk doet. Dat is belangrijk, maar niet genoeg.

Maartje van der Woude is universitair hoofddocent in Leiden en doet onder meer onderzoek naar etnisch profileren.

BRON 13

Bron: Janny Groen, de Volkskrant, 29 oktober 2013

AMNESTY: NEDERLANDSE POLITIE DISCRIMINEERT TIJDENS CONTROLES

Amnesty zegt dat Nederland al diverse malen op de vingers is getikt door experts en internationale mensenrechtenorganen, waaronder het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties en de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie. Zij riepen de regering op tot grotere inspanningen om etnisch profileren tegen te gaan.

Dat is onzin, vindt korpschef Bouman. Hij verwijst naar de module Multicultureel Vakmanschap in de opleiding, waarin agenten leren situaties zo neutraal mogelijk te beoordelen. 'Een agent op straat kijkt naar afwijkend gedrag', zegt hij. 'Factoren als locatie, tijdstip, leeftijd, maar ook het uiterlijk en gedrag van personen of bijvoorbeeld het type voertuig zijn doorslaggevend bij het besluit de ene persoon wel aan te spreken en een ander niet.'

Hij zegt dat de politie gemiddeld 'slechts enkele tientallen klachten per jaar' over discriminatie ontvangt, terwijl jaarlijks miljoenen malen personen staande worden gehouden of worden aangesproken.

BRON 14

Bron: De Volkskrant, 28 oktober 2013

OMBUDSMAN: DISCRIMINATIE ZIT IN POLITIECULTUUR

Discriminatie van minderheden bij politiecontroles zit in de politiecultuur. Dat heeft Nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer gezegd naar aanleiding van een rapport van Amnesty International over de Nederlandse politie. Volgens Brenninkmeijer heeft de politie de neiging om het onderwerp discriminatie weg te wuiven. 'Maar de politie moet erkennen dat het gebeurt en dat het onjuist is', vindt de ombudsman. 'Etnisch profileren gebeurt op verschillende plaatsen, zoals op straat, in de trein, of bij de douane.' Als voorbeeld noemt hij de 100 procentcontrole op Schiphol. In de praktijk komt die controle volgens hem erop neer dat voornamelijk mensen met een kleurtje eruit gepikt worden. De ombudsman noemt deze vorm van discriminatie een effect van de verharding van de samenleving die hij de laatste jaren waarneemt. 'De tolerantie in Nederland neemt af', aldus Brenninkmeijer.

VOORBEELDEN VAN BRONNENANALYSE

STELLING 1: HET IS EEN PROBLEEM ALS DE POLITIE JE STAANDE HOUDT ALS JE NIETS HEBT GEDAAN.

Voorbeeld van een goed antwoord is:

AMNESTY ZEGT:

staande houden zonder reden treft onevenredig veel personen uit etnische minderheden. Dit leidt tot onvrede binnen deze groepen en zorgt voor wantrouwen jegens de politie, waardoor uiteindelijk ook het gezag van de politie wordt aangetast. Daarom is het een probleem voor degenen die het treft, maar ook voor de maatschappij als geheel.

MINDER BRUIKBAAR	VOOR DE STELLING	TEGEN DE STELLING
Bron 8: controleformulieren zouden een oplossing kunnen zijn, maar deze stelling onderzoekt vooral of zomaar staande houden überhaupt een probleem genoemd kan worden.	Bron 1: iedereen is vrij en gelijk. Bron 2: het is niet duidelijk omschreven in de wet wanneer agenten je ID mogen vorderen. Dit kan te makkelijk en daar ben je dan de dupe van. Bron 5 en 9: en dan blijken etnische minderheden vaker onderworpen te worden aan staandehoudingen. Dit levert echter weinig tot niets op. Dit leidt uiteindelijk tot onvrede en wantrouwen bij groepen in de samenleving en ondermijnt het gezag van de politie. Bron 6: ook preventief fouilleren levert niet zo veel op en roept wel veel weerstand op. Bron 11: de misdaad daalt juist, ook onder jongeren van Marokkaanse afkomst die veel te maken hebben met politiecontroles. De media laten echter een ander beeld zien. Zomaar mensen staande houden onder het mom van misdaadbestrijding, is dus helemaal niet nodig. Bron 13 en 14: niet alleen Amnesty wijst op etnisch profileren door de politie. Ook de Verenigde Naties, de Europese Commissie en de Nationale Ombudsman hebben Nederland hier al voor op de vingers getikt.	Bron 3: de politie moet wel een reden hebben, maar als ze je je staande houden doen ze gewoon hun werk. Bron 4 en 7: bij preventief fouilleren bijvoorbeeld wordt iedereen in een bepaald gebied gefouilleerd. Dit is voor ieders veiligheid. Geen probleem dus. Bron 10 en 12: de politie kan heus wel eens fouten maken, maar de politie moet in haar werk nou eenmaal keuzes maken om voor ieders veiligheid te zorgen. Bron 13: bovendien wordt er in de opleiding van agenten veel aandacht besteed aan diversiteit. Dus zo maar staande houden op basis van etniciteit zal niet vaak voorkomen. Bron 13: zo erg kan het gedrag van de politie niet zijn, want er komen maar enkele tientallen klachten van discriminatie binnen per jaar.

STELLING 2:
**HET IS GOED OM DE POLITIE RUIME
BEVOEGDHEDEN TE GEVEN OM CRIMINALITEIT
TEGEN TE GAAN.**

AMNESTY ZEGT:

ruime bevoegdheden bij identiteitscontroles, verkeerscontroles en preventief fouilleren kunnen discriminatie in de hand werken, omdat agenten makkelijker op hun intuïtie af kunnen gaan. Vooroordelen en stereotypen kunnen zo een rol spelen in de afwegingen van agenten. Ruime bevoegdheden dienen dus altijd begrensd zijn en een duidelijk juridisch kader hebben. Daar ontbreekt het nu aan.

Een voorbeeld van een goed antwoord is:

MINDER BUIKBAAR	VOOR DE STELLING	TEGEN DE STELLING
Bron 8: door stopformulieren worden agenten gedwongen hun afwegingen zorgvuldiger te maken. Buitenlandse onderzoeken laten zien dat dit vruchten afwerpt. Maar deze bron heeft betrekking op een eventuele oplossing. In deze stelling gaat het om de vraag of bevoegdheden een goed idee zijn of niet.	Bron 3: ondanks de uitbreiding van bevoegdheden, is het nog altijd zo dat agenten een reden moeten hebben om mensen staande te houden en hun ID te vorderen. En het vorderen van ID's is juist een bevoegdheid waarmee de politie het veiliger houdt op straat. Bron 4 en 7: ook preventief fouilleren is ingesteld om het veiliger te maken. En het werkt nog ook! Iedereen in een bepaald gebied moet dan gefouilleerd worden. Dat is toch alleen maar goed? Bron 13: Bouman zegt dat er maar enkele tientallen klachten per jaar over discriminatie door de politie zijn. De bevoegdheden van de politie gaan dus niet te ver. Bron 10 en 12 gaan niet direct over bevoegdheden als identiteitscontrole en preventief fouilleren. Indirect zeggen deze bronnen echter wel wat over de stelling: bovenstaande en eventuele andere bevoegdheden zijn bij de politie in goede handen. Agenten moeten af en toe wel onderscheid maken bij hun werk; dat is onvermijdelijk. Maar selecteren is ook nodig om de samenleving veiliger te maken. Geen argument dus om eventueel bevoegdheden in te perken.	Bron 1: hoe meer eigen beoordelingsruimte de politie heeft in haar werk, hoe groter het risico op discriminatie. Vooroordelen en stereotypen kunnen namelijk een rol spelen in de afwegingen die agenten maken, en daarmee liggen mensenrechten-schendingen op de loer. Bron 2: hoe minder duidelijk omschreven staat wat agenten wel en niet mogen wat betreft het vorderen van identiteitsbewijzen, hoe meer vooroordelen en stereotypen een rol kunnen spelen in de afwegingen die de politie maakt. Bron 5, 9 en 14: de politie lijkt al de neiging te hebben jongeren uit etnische minderheden meer aan politiecontroles te onderwerpen, maar dit leidt vervolgens niet tot meer arrestaties. Meer bevoegdheden zou dit alleen maar nog verder in de hand werken. Bron 7: preventief fouilleren is een zwaar middel en een grote inbreuk op de privacy, maar lijkt niet effectief te zijn.

STELLING 3:
STOPFORMULIEREN ZIJN EEN GOED
MIDDEL TEGEN ETNISCH PROFILEREN.
HOOG TIJD DAT DE NEDERLANDSE POLITIE
HIER OOK MEE GAAT WERKEN.

AMNESTY ZEGT:

stopformulieren zorgen ervoor dat etnisch profileren in kaart wordt gebracht en dwingt agenten tot een meer zorgvuldige afweging van wie zij staande houden. Een goed middel om etnisch profileren tegen te gaan.

Een voorbeeld van een goed antwoord is:

MINDER BRUIKBAAR	VOOR DE STELLING	TEGEN DE STELLING
Bron 2, 3, 4, 6, 7 hebben betrekking op de bevoegdheden die door gebruik van stopformulieren beter geregistreerd en gecontroleerd zouden worden. Deze bevoegdheden staan bij deze stelling niet per se ter discussie, wel de registratie ervan.	Bron 1, 5, 9, 13, 14: etnisch profileren komt wel degelijk voor bij de Nederlandse politie en is een groot probleem. De politie discrimineert en dat is een mensenrechtenschending. Dit leidt niet tot meer arrestaties ('vangst'). En het ondermijnt uiteindelijk ook het gezag van de politie omdat er wantrouwen ontstaat. Bron 8: buitenlandse onderzoeken laten zien dat het gebruik van stopformulieren succesvol is tegen etnisch profileren én het werk van de politie ten goede komt. Etnisch profileren wordt zo in kaart gebracht, etnische minderheden worden minder onderworpen aan controles, en het aantal staandehoudingen leidt tot meer arrestaties ('vangst'). Auteur van bron 11 heeft het over de rol die de media spelen in de publieke beeldvorming over criminaliteit. Stopformulieren zouden een tegenwicht kunnen vormen voor dit soort berichtgeving.	Bron 10, 12, 13: nergens voor nodig, die controleformulieren. Ten eerste is er geen sprake van etnisch profileren: de politie moet nou eenmaal af en toe selecteren en onderscheid maken in haar werk. Hier gebruiken agenten ervaring en intuïtie voor. Zij zijn professioneel genoeg om op basis hiervan keuzes te maken. Er is geen probleem, dus is er ook geen oplossing nodig. Bron 8: en ten tweede zorgen die stopformulieren alleen maar voor extra bureaucratie en papierwerk. Hierdoor komt daadkracht in gevaar. Dit komt de veiligheid toch ook niet ten goede?

ARGUMENTEN EN BETOGEN VAN STUDENTEN

Amnesty International en Movies that Matter organiseren jaarlijks een Lagerhuisdebat tijdens de Young Amnesty Film Days voor MBO-studenten in Den Haag. In 2015 was etnisch profileren het onderwerp van het debat. Hieronder vindt u voorbeelden van argumenten die de studenten aandroegen tijdens dit debat.

Voorbeelden van argumenten van studenten op de stelling: het is een probleem als de politie je staande houdt als je niets hebt gedaan.

ARGUMENTEN VOOR DE STELLING GENOEMD DOOR STUDENTEN:

- 'Er wordt door de politie vaak gelet op bepaalde types, meestal buitenlanders.'
- 'Je wordt vaak beoordeeld op je uiterlijk.'
- 'Als een blanke in een Porsche rijdt is er niets aan de hand, terwijl een donker persoon wordt staande gehouden.'
- 'Een klacht indienen heeft geen zin, want daar wordt toch niets mee gedaan.'
- 'Iedereen moet zich veilig kunnen voelen, maar dat lukt zo niet.'
- 'De politie belemmert je in je dagelijkse bezigheden.'
- 'Je voelt je vals beschuldigd en wantrouwt de politie eerder.'
- 'Het is een schending van je mensenrechten. Je privacy wordt geschonden.'
- 'Je voelt je crimineel.'
- 'Je goede naam wordt aangetast.'
- 'Het kan voor onrust zorgen.'
- 'Op sociale media is te zien hoe vooral allochtonen worden staande gehouden en harder worden aangepakt. Dat is een probleem.'
- 'Het is slecht voor je zelfvertrouwen.'
- 'Mensen zien het en denken slecht over je.'
- 'Als iemand me behandelt als crimineel, ga ik me er ook naar gedragen.'

ARGUMENTEN TEGEN DE STELLING GENOEMD DOOR STUDENTEN:

- 'Als je onschuldig bent, heb je toch geen probleem?'
- 'Zo'n staandehouding werkt preventief en dat zorgt voor meer veiligheid.'
- 'Er zijn meer getinte mensen in de misdaadstatistiek, dus die worden nou eenmaal vaker staande gehouden.'
- 'De politie maakt nou eenmaal keuzes. Ze kijken bijvoorbeeld naar kledingstijl, leeftijd of rijstijl.'
- 'Ik ben zelf ook wel eens onschuldig aangehouden, terwijl ik blank ben. Geen punt verder.'
- 'Het is een controle bij verdenking. Als je onschuldig blijkt mag je snel je weg vervolgen.'
- 'Een staandehouding geeft nuttige informatie.'
- 'De politie doet z'n werk, net als de timmerman. Dat kun je hen niet kwalijk nemen.'
- 'Je moet emotie en verstand niet door elkaar halen. Houd er rekening mee dat een agent zijn werk verricht en dat je de politie kunt helpen door mee te werken. Door wangedrag maak je het erger.'
- 'In de wet staat dat de politie je mag staande houden. Als je gewoon meewerkt, werk je mee aan een goede samenwerking.'

VOORBEELD VAN EEN SPEECH VAN EEN STUDENT VOOR DE STELLING:

'Stel, je loopt op straat, je wordt staande gehouden zonder goede reden. Hoe voel jij je dan? Het is niet de eerste keer, het lijkt wel of ze jou keer op keer moeten hebben... Mijn kennis heeft dit meegemaakt. Zijn vertrouwen in de politie is weg. Hij zal nooit hun hulp vragen of aanbieden. We zijn toch allemaal gelijk, iedereen moet toch gelijk behandeld worden?'

VOORBEELD VAN EEN SPEECH VAN EEN STUDENT TEGEN DE STELLING:

'De politie heeft het recht je staande te houden. Alleen zo kan de politie erachter komen of een persoon daadwerkelijk wat gedaan heeft. Dit is belangrijk voor de veiligheid. Als je niets gedaan hebt, hoeft je je ook geen zorgen te maken. Zo kan criminaliteit op straat voorkomen worden.'

TIPS VOOR DE DEBATLEIDER

- De workshopleider fungeert ook als debatcoach en helpt studenten op weg om goede argumenten te verzamelen en mooie betogen te schrijven. Om zowel de 'voor'- als de 'tegen'-zijde de nodige aandacht te kunnen geven, is het een idee om de workshop samen met een collega te geven.
- Etnisch profileren is een gevoelig onderwerp en kan studenten persoonlijk raken. Een veilige omgeving om het debat aan te gaan is uiteraard van belang. De vorm van het Lagerhuisdebat biedt een heldere, redelijke strakke, maar ook eenvoudige structuur.
- Er kan weerstand ontstaan in de klas om een bepaalde rol toebedeeld te krijgen. Sommige studenten willen geen opinie verkondigen die de hunne niet is. Besteed daarom tijd aan het uitleggen van de relevantie van de werkvorm: het is een spel om hun gedachten te kunnen ordenen en hun mening aan te kunnen scherpen. Het laat ze alle kanten van een probleem analyseren, waardoor hun eigen overtuiging ook tegen het licht gehouden wordt. Meestal zijn studenten hierna wel enthousiast over de debatform.
- Spreek de structuur van het Lagerhuisdebat van te voren door met uw studenten aan de hand van de illustratie en het stappenplan op pagina 25-27 van het werkblad voor studenten.
- Maak gezamenlijk een aantal afspraken over hoe het debat zal verlopen. Te denken valt natuurlijk aan: luisteren naar elkaar, hand opsteken, gaan staan als je wat wil zeggen etc.
- Vat de gemaakte punten tijdens het debat goed samen. Dit zorgt ervoor dat iedereen weet wat er gezegd is én het kan ook een rustpunt vormen in een verhitte discussie.
- Benoem eventueel een jury van studenten die de debat-technieken, de inhoud én het teamwork beoordelen.
- De kans is groot dat uw studenten die de dupe zijn geworden van etnisch profileren hun ervaringen graag willen delen, maar het kan ook zijn dat zij hun ervaringen liever voor zich houden. Een student heeft niet altijd behoefte als voorbeeld te dienen van iemand die zich gediscrimineerd voelt door de politie.
- Discriminatie door de politie is vaak niet zo bedoeld. Met andere woorden: men hoeft niet opzettelijk te discrimineren om van discriminatie te kunnen spreken. Soms worden gevoelens van discriminatie gebagatelliseerd, terwijl discriminatie ook een geval van perceptie is. Neem daarom ook gevoelens van discriminatie bij uw studenten serieus.
- Als de emoties hoog oplopen, kunt u ervoor kiezen om via een vervolgtraining van de organisatie Straatrecht dit onderwerp verder uit te werken met uw studenten. Zie voor meer informatie: www.straatrecht.nl.

Hoofdstuk 4

Achtergronden over etnisch profileren voor de docent

DE NATIONALE POLITIE

In 2012 is de nieuwe Politiewet in werking getreden en op 1 januari 2013 zijn de 25 regionale politiekorpsen en het Korps landelijke politiediensten opgegaan in één nationale politieorganisatie met één korpschef aan het hoofd. Deze Politiewet vormt de basis voor de nieuwe politieorganisatie. De taak van de Nationale Politie:

'De politie heeft tot taak in de ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.'

Om hun functie goed te kunnen uitoefenen, hebben agenten verschillende controle- en opsporingsbevoegdheden. Bijvoorbeeld identiteitscontrole, aanhouden en staande houden, telefoons aftappen, en geweld gebruiken. De politie heeft samen met het leger het geweldsmonopolie. Deze bevoegdheden zijn aan strenge regels gebonden. Voor sommige middelen, zoals telefoons aftappen, moet eerst toestemming door de officier van justitie worden verleend. Maar de samenleving en politiek leggen vandaag de dag veel nadruk op veiligheid. Daardoor zijn de zogenaamde discretionaire bevoegdheden van de politie toegenomen. Dat betekent dat de eigen beoordelingsruimte die agenten hebben in hun werk, is vergroot. Een voorbeeld: met de invoering van de Wet op de uitgebreide identificatieplicht in 2005 is het makkelijker geworden voor agenten om identiteitsbewijzen te vorderen ('wanneer zij dit redelijkerwijze noodzakelijk achten voor de uitoefening van hun politietak').

Bij beide soorten bevoegdheden geldt wel dat agenten goed op de hoogte moeten zijn van het wettelijk kader. Hiervoor moeten ze dus veel parate kennis hebben. Maar op straat handelen agenten vaak op basis van intuïtie, zo blijkt uit onderzoek.³

AMNESTY ZEGT: PROACTIEF POLITIEOPTREDEN LEIDT TOT ETNISCH PROFILEREN

De misdaadcijfers dalen al jaren, maar de roep om meer veiligheid is niet afgenomen. Integendeel. Gevoelens van onveiligheid nemen namelijk niet af. Door die nadruk op veiligheid, is de politie steeds proactiever gaan optreden. Met alle risico's van dien. Amnesty laat in twee rapporten zien dat proactief politieoptreden kan leiden tot etnisch profileren.

Wat is etnisch profileren? Er is sprake van etnisch profileren als de politie iemand vanwege zijn of haar huidskleur of afkomst staande houdt, controleert of fouilleert terwijl daarvoor geen objectieve rechtvaardiging bestaat.⁴ Etnisch profileren is een vorm van discriminatie en daarmee een mensenrechtenschending. Etnische minderheden worden in Nederland vaker onderworpen aan politiecontroles dan 'autochtonen'. Dit leidt echter niet tot meer aanhoudingen (meer boevenvangst dus). En uiteindelijk schaadt dit de politie zelf. Als zij minder en minder vertrouwen geniet van groepen binnen de Nederlandse bevolking, gaat dat ten koste van haar gezag.

Een incident dat vaak gezien werd door de studenten als bewijs voor etnisch profileren was het schietincident op Station Hollands Spoor in 2012 in Den Haag. Daarbij kwam een jongen om het leven, zoals in het vorige hoofdstuk ter sprake kwam. De onderzoeken in de Amnesty-rapporten richten zich echter niet op geweldsincidenten, maar op proactief politieoptreden (voornamelijk op het gebied van staande houden, identiteitscontroles, controles vallend onder de Wegen- en Verkeerswet, en preventief fouilleren).

Wel heeft Amnesty opgeroepen tot uitgebreid onderzoek naar politieoptreden rond de dood van Mitch Henriquez. Die kwam in juni 2015 tijdens een festival in Den Haag om het leven nadat agenten hem overmeesterd hadden door middel van een nekklem. De rijksrecherche doet strafrechtelijk onderzoek naar het voorval, maar Amnesty vraagt om een bredere, evaluatieve analyse waarbij tevens gekeken wordt of discriminatie een rol speelde.⁵

3) Rapport: Parate kennis bevoegdheden politie (december 2014).

4) Gelijkheid onder druk: de impact van etnisch profileren. (Open Justice Society en Amnesty International, 2013).

5) http://www.amnesty.nl/qa_mitchhenriquez.

Al in de aanbevelingen uit het rapport van 2013 staat dat Amnesty vraagt om meer onderzoek naar etnisch profileren door de politie. Als een mogelijk deel van de oplossing stelt Amnesty voor om stopformulieren in te voeren. Op deze formulieren wordt vastgelegd waarom mensen worden staande gehouden en wat hun etnische achtergrond is. In de Spaanse stad Girona, waar deze werkwijze werd ingevoerd, daalde het aantal staandehoudingen, terwijl het aantal succesvolle staandehoudingen die leidde tot arrestatie ('vangst' dus) steeg.⁶ De politie in de gemeente Tilburg kondigde in de zomer van 2015 aan om een proef starten met stopformulieren, maar dit kwam uiteindelijk niet van de grond uit angst voor meer papierwerk en bureaucratie.⁷

Niet alleen Amnesty waarschuwt voor discriminatie door de politie. Ook de ombudsman wijst hierop. 'Discriminatie van minderheden bij politiecontroles zit in de politiecultuur,' zegt hij.⁸

KRITISCHE KANTTEKENINGEN

De politie kwam naar aanleiding van het rapport van Amnesty uit 2013 al snel met een reactie. In een blog veroordeelde voormalig korpschef Bouman etnisch profileren: 'Iedereen binnen ons korps ging bij de politie om onrecht te bestrijden. [...] Iemand louter selecteren op grond van afkomst druist lijnrecht in tegen dat rechtvaardigheidsgevoel.' Individuele agenten zouden zich, volgens Bouman, vast wel eens schuldig maken aan etnisch profileren. Immers: 'alleen al statistisch gezien is het volstrekt uitgesloten dat 63.000 medewerkers allemaal vlekkeloos te werk gaan en nooit inschattingfouten maken.' Maar: 'Ik ben het echter fundamenteel oneens met de suggestie dat de politie structureel en in toenemende mate etnisch profileert. [...] De maatschappij verwacht dat wij proactief optreden. Dat betekent onderscheid maken. Bijvoorbeeld door op straat nauwlettend naar afwijkend gedrag te kijken. Op grond van talloze factoren, zoals locatie, tijdstip, voertuig, leeftijd en gedrag van personen. [...] Net als iedereen hebben politiemensen intuïtie en aannames over minderheden. Tegelijkertijd beschikken zij over veel feitenkennis. De balans tussen intuïtie en kennis komt het scherpst naar voren als een bepaalde etnische groep is oververtegenwoordigd bij een bepaald delict. De vraag luidt: mag etnische kansberekening een rol spelen bij het zoeken naar specifieke daders van specifieke delicten? Is dat etnisch profileren? Generaliseren helpt ons het leven te ordenen. Zo ordenen wij binnen bepaalde grenzen ook politievraagstukken.'⁹ Hij voegde eraan toe dat er jaarlijks slechts tientallen klachten binnenkomen over discriminatie door de politie. Hij wees ook op het feit dat er in de politieopleiding veel aandacht wordt besteed aan culturele diversiteit.¹⁰

Overigens schreef Bouman in april 2015 een interne blog waarin hij zijn collega's waarschuwde voor discriminatie binnen de politie. 'Het gif van de uitsluiting', noemde hij dit.¹¹

Onderzoeker en universitair hoofddocent van de Universiteit Leiden, Maartje van der Woude verwijt Amnesty dat zij voorbijgaat 'aan de complexe situaties waarin agenten hun beslissingen moeten nemen'. Van der Woude wijst erop dat politiewerk zonder selectie niet mogelijk is: 'Het beeld dat nu wordt geschetst is grotendeels gebaseerd op perceptie van burgers over hoe de politie haar werk doet. Dat is belangrijk maar niet genoeg.'¹²

Wat betreft die perceptie: journalist Hassan Bahara waarschuwt in de *Groene Amsterdammer* voor het veroorzaken van de politie enkel op basis van YouTube-filmpjes. De filmpjes laten zelden het hele verhaal zien. 'De relatie tussen actie en gevolg is complexer dan op het oog uit de filmpjes blijkt.'¹³

Hoogleraar criminologie Frank van Bovenkerk stelt dat etnisch profileren lastig te meten valt en daarmee moeilijk aan te tonen: 'Tot nu toe is er op basis van tellingen en statistische analyse nog steeds niet onomstotelijk vastgesteld dat etnisch profileren in Nederland feitelijk voorkomt (zoals in het [Amnesty]-rapport ook wordt toegegeven).'¹⁴

Amnesty zegt inderdaad ook dat er veel meer onderzoek nodig is om etnisch profileren in kaart te brengen. Een middel hiervoor zouden bijvoorbeeld de bovengenoemde controle- of stopformulieren zijn, volgens Amnesty. Hierdoor wordt er in kaart gebracht om welke reden mensen worden staande gehouden en of zij afkomstig zijn uit groepen van etnische minderheden. Dit levert aan de ene kant informatie op over hoe vaak etnische minderheden worden staande gehouden en aan de andere kant zal een staandehouding door zo'n formulier een zekere zwaarte krijgen. Amnesty betreunde het dan ook dat de proef met de formulieren in Tilburg niet doorging. Zij wijst erop dat het door moderne technieken waarschijnlijk zal meevallen met het extra papierwerk en vindt bureaucratie onvoldoende reden om de stopformulieren als middel tegen etnisch profileren niet in te zetten.¹⁵

6) Proactief politieoptreden vormt een risico voor de mensenrechten (Amnesty International 2013) p. 48.
7) <http://weblogs.amnesty.nl/mensenrechten-vandaag/2015/06/11/stopformulieren-geen-probleem-maar-oplossing>.
8) 'Ombudsman: discriminatie zit in de politiecultuur', de Volkskrant, 28 oktober 2013.
9) <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/nieuws/2013/weblog-bouman-etnisch-profileren.pdf>.
10) 'Amnesty: Nederlandse politie discrimineert tijdens controles', de Volkskrant, 28 oktober 2013.
11) <http://www.nrc.nl/rechtenbestuur/2015/04/11/korpschef-bouman-er-sluipt-een-gif-de-nationale-politie-binnen>.
12) Maartje van der Woude, 'Met stereotypering van de politie schiet de discussie over discriminatie niet op', de Volkskrant, 31 oktober 2013.
13) Hassan Bahara, 'De smartphone op je hiel', *Groene Amsterdammer*, 22 juli 2015.
14) <http://www.de-gids.nl/artikel/etnisch-profileren>.
15) <http://weblogs.amnesty.nl/mensenrechten-vandaag/2015/06/11/stopformulieren-geen-probleem-maar-oplossing>.

Hoofdstuk 5

Achtergronden Amnesty International en mensenrechten

AMNESTY'S MISSIE

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle rechten geniet die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechtendocumenten. Dit streven wordt inhoud gegeven door het doen van onderzoek en het voeren van actie gericht op het tegengaan en stoppen van ernstige schendingen van al deze rechten, zoals het recht op lichamelijke en geestelijke onschendbaarheid, het recht op vrijheid van geweten en meningsuiting, en het recht om niet te worden gediscrimineerd.

Op 19 november 1960 las de Londense advocaat Peter Benenson in de krant een bericht over twee Portugese studenten die tot zeven jaar gevangenisstraf waren veroordeeld omdat ze een dronk uitbrachten op de vrijheid. Benenson was verontwaardigd en begon een internationale actie voor hun vrijlating 'Appeal for Amnesty 1961'. Na een jaar werd besloten de actie voort te zetten in een permanente organisatie: Amnesty International, een bekende mensenrechtenorganisatie, met ruim 3 miljoen leden in 150 landen.

GESCHIEDENIS MENSENRECHTEN

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) werd op 10 december 1948 aangenomen door de Verenigde Naties. De wereldleiders richtten direct na de Tweede Wereldoorlog de VN op met als doel te voorkomen dat de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog zich zouden herhalen. De wereld moest veiliger, de welvaart groter en de wereldvrede dichterbij. Alle landen die bij de VN horen hebben beloofd zich aan de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens te houden.

De UVRM bestaat uit dertig artikelen. Deze dertig artikelen omvatten zo'n zestig rechten. Een verkorte versie van de UVRM is achterin deze docentenhandleiding opgenomen.

In de jaren nadat de UVRM geschreven is, zijn er veel mensenrechtenverdragen bij gekomen. Deze internationale verdragen zijn bindend, in tegenstelling tot verklaringen. Voorbeelden van internationale verdragen op het gebied van mensenrechten zijn: het Internationale Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (1966) en het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (1966). Er is ook een verdrag speciaal voor de bescherming van kwetsbare groepen, zoals inheemse volken, mensen met een lichamelijke beperking en kinderen.

De mensenrechten en -plichten zijn universeel en ondeelbaar. Universeel betekent dat ze voor iedereen gelden, altijd en overal. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: alle rechten zijn even belangrijk. Landen mogen niet 'shoppen' in de mensenrechten en zeggen: die doen we wel en die doen we niet. Een vergelijking kan gemaakt worden met de muren van een huis: als er een aantal stenen tussenuit gehaald worden, staat het huis minder stevig. Voor het systeem van de mensenrechten geldt ook dat het geheel minder stevig is als de meeste rechten wel gerespecteerd worden, maar een aantal niet. En kunnen kinderen wel goed leren als hun magen elke dag rammelen van de honger?

Eleanor Roosevelt verwoordde de reikwijdte van de mensenrechten in 1948 treffend: *'Waar beginnen de universele mensenrechten? Op kleine plaatsen, dicht bij huis - zo dichtbij en zo klein dat ze op geen enkele kaart van de wereld gezien kunnen worden. Maar die plekken zijn de wereld van het individu; de buurt waar hij woont; de school die hij bezoekt; de fabriek, boerderij of kantoren waar hij werkt. Als deze rechten daar geen betekenis hebben, hebben ze weinig betekenis ergens anders.'*

Hoofdstuk 6

Meer film of debat?

Zoekt u na de workshop naar verdieping of verbreding van het onderwerp? Dan zijn er verschillende mogelijkheden.

AAN DE SLAG MET FILM?

Bekijk *Fruitvale Station*

Fruitvale Station vertelt het waargebeurde verhaal van de 22-jarige, Afro-Amerikaanse Oscar Grant. Oscar woont samen met zijn vriendin Sophia en hun vierjarige dochter Tatiana in de Bay Area van San Francisco. Op oudejaarsavond neemt Oscar de metro naar het centrum, waar hij verzeild raakt in een vechtpartij. Hierbij maakt een politieagent een fatale inschattingsfout. *Fruitvale Station* won de publieksprijs en de grote juryprijs op het Sundance estival en de Avenir-prijs van het Un Certain Regard-programma op het filmfestival van Cannes.

De film is te bestellen bij de Educatie-afdeling van Movies that Matter. Kijk op www.moviesthatmatter.nl/educatie. Of mail of bel: educatie@moviesthatmatter.nl, 020-7733624.

MEER WETEN OVER DEBAT?

Bestel *Iedereen heeft recht op mijn mening!*

In het VN-Kinderrechtenverdrag is participatie door kinderen een van de drie pijlers. In artikel 12 staat te lezen: 'Afspraken over kinderen worden gemaakt met kinderen.' En in artikel 13 staat: 'Je hebt recht om je eigen mening te geven en informatie te zoeken en door te geven.' Maar je eigen mening vormen is zo makkelijk nog niet. Om met studenten te oefenen met debatteren is er het boekje: *Iedereen heeft recht op mijn mening!* Het boekje is ontwikkeld voor de bovenbouw van havo/vwo, maar ook goed te gebruiken voor u als docent. Het boekje bevat theorie over de kunst van het overtuigen en opdrachten om dit in de praktijk te brengen.

Kijk op de website www.amnestyopschool.nl of mail naar jongeren@amnesty.nl voor een gratis exemplaar.

MEER DOEN VOOR DE MENSENRECHTEN?

Bestel een petitie of doe een groetenactie

Amnesty International komt ook door middel van acties op voor de mensenrechten. Een kaart schrijven of een handtekening zetten werkt echt. Er zijn speciale petitie's voor jongeren te bestellen over een mensenrechtenthema. Ook zijn er groetenacties voor in de klas: de *GRTZ!*. Het is voor mensenrechtenverdedigers en gewetensgevangenen van groot belang te weten dat ze gesteund worden. Een kaartje kan het verschil maken. De *GRTZ!*-set bevat achtergrondinformatie en adressen van mensenrechtenverdedigers en gewetensgevangenen.

Kijk op de website www.amnestyopschool.nl om actuele acties te bestellen.

Hoofdstuk 7

Antwoordmodel werkblad

Deel I

DEEL I:
HET HOE, WIE,
WAT, WAAR,
WAAROM
VAN HET
ETNISCH
PROFILEREN

NB

Paginanummers
in hoofdstuk 7
verwijzen naar
paginanummers in
het Werkblad voor
de studenten.

A) BE A PROFILER

Doel van de oefening:

Deze opdracht heeft als doel om studenten aan het denken te zetten over hoe zij de wereld zien. We hebben allemaal ons eigen referentiekader en bekijken, beoordelen en categoriseren de werkelijkheid op basis van eerder ervaringen, aannames en overtuigingen. We zien vaak wat we willen zien. Dit noemen we ook wel selectieve perceptie. Dit mechanisme is onvermijdelijk – ook bij agenten – maar hoeft niet per definitie tot discriminatie te leiden. Hoe bewuster we ons zijn van onze vooroordelen en stereotyperingen, hoe beter we kunnen voorkomen dat deze tot discriminatie leiden.

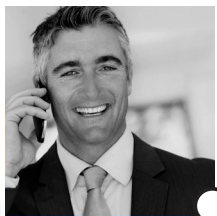

WIE VAN DE TWEE IS DE SCHAKER?

Tijdens De Wereld Draait Door van 15 januari 2015 treedt Volendammer Nick Schilder op. Niet als zanger met zijn vriend Simon, maar als gepassioneerd schaker. Hij stijgt onmiddellijk in achting bij tafelheer Jan Mulder. Blijkbaar geeft schaken meer status dan zingen.

Wie kiest de klas?

Studenten denken vaak dat de dame de schaker is wegens haar bril. Overigens is deze dame een model, maar zou ook zomaar heel goed kunnen schaken. Nick is ook wel als schaker aangewezen omdat hij een man is en 'vrouwen niet kunnen schaken'.

VAN WIE IS DEZE AUTO?

De man en de vrouw op de foto zijn beiden modellen. We weten dus niet wie van de twee de auto bezit.

Wie kiest de klas?

De studenten brengen echter bijna zonder uitzondering de 'businessman' in verband met de sportauto. Een enkeling denkt juist dat het de vrouw is die de sportauto misschien heeft gewonnen in de Staatsloterij en nu aan het feesten is met een hoedje op.

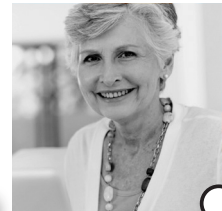
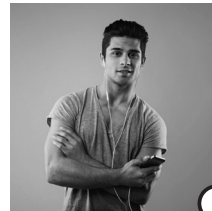

WIE HEEFT DIT BUSHOKJE VERNIELD?

Statistisch gezien zijn het vaker jongens dan meisjes die vernielingen aanrichten, maar statistieken zeggen dan weer niets over individuele gevallen. Dus het kan best zijn dat de dames rechts zich schuldig hebben gemaakt aan het slopen van een bushokje, hoewel de kans hierop wel kleiner is. Het is goed om ons te realiseren dat criminaliteit onder jongeren (zowel onder jongeren afkomstig uit etnische minderheden als onder 'autochtone' jongeren) relatief vaker voorkomt dan onder volwassenen. Dit wordt door onderzoekers in verband gebracht met de ontwikkelingen die tijdens de adolescentie plaatsvinden in de hersenen en leiden tot grensopzoekend en grensoverschrijdend gedrag.

Wie kiest de klas?

De jongens worden het meest in verband gebracht met de vernielingen. Sommige stoere meiden denken dat het clubje dames ook best in staat is tot dit soort praktijken.

WIE IS EERDER SLACHTOFFER VAN STRAATROOF?

Jongeren zijn relatief vaker slachtoffer van delicten als straatroof: 'In veel gevallen zijn zowel de daders als de slachtoffers van straatroof jongeren. Jonge straatrovers staan vaak niet stil bij de gevolgen van hun daden voor slachtoffers. Ook aan de gevolgen voor henzelf denken ze niet. Daarnaast blijkt dat daders het bij straatroof vaak hebben voorzien op smartphones.' (www.rijksoverheid.nl)

Wie kiest de klas?

De oude dame wordt meestal als slachtoffer benoemd. Dat het vaker jongeren zijn die slachtoffer zijn van straatroof, wekt grote verbazing in de klas. Oude mensen worden geassocieerd met kwetsbaarheid. Ook worden vaak berichten uit de media erbij gehaald over ouderen die beroofd worden. Media spelen dus een belangrijke rol in de beeldvorming over criminaliteit.

B) STARTVRAAG: DE POLITIE EN JIJ

Iedereen is wel eens in aanraking gekomen met de politie, in posi-tieve of negatieve zin. En misschien ken je iemand die agent is of wil je zelf bij de politie. Noteer wat jouw ervaring(en) met de politie waren.

Eigen mening/antwoord.

C) QUIZ

Suggesties werkwijze:

om de studenten iets actiever aan het werk te zetten, kunt u ze bijvoorbeeld laten staan bij 'waar' en laten zitten bij 'niet waar'. Hierop zijn verschillende varianten te bedenken. De studenten kunnen naar verschillende hoeken van de klas lopen om het juiste antwoord te geven of u kunt 'politiepetje op politiepetje af' met ze spelen. U kunt studenten hiervoor petjes laten maken, vouwen of meenemen.

Wat weet je eigenlijk van de politie en van criminaliteit in Nederland? Een kleine quiz om je kennis te testen.

VRAAG 1

Hulpverleners in noodsituaties is een van de kerntaken van de politie.

Waar / Niet waar ?

De politie formuleert haar eigen taken als volgt op www.politie.nl: 'Voor veiligheid zorgen (voor iedereen in Nederland), criminaliteit voorkomen en bestrijden, de openbare orde bewaken, strafbare feiten opsporen, hulp verlenen bij nood, uitvoeren van politietaken voor justitie.'

VRAAG 2

'Staande houden' is hetzelfde als 'aanhouden'.

Waar / Niet waar

Opsporingsbeambten zijn bevoegd een persoon staande te houden en naar zijn of haar persoonsgegevens te vragen (art. 2 Politiewet). Bij staande houden hoeft er echter niet per se sprake te zijn van een verdenking van een strafbaar feit. Een agent heeft veel beoordelingsruimte in zijn of haar keuze om iemand staande te houden en vervolgens een ID te vorderen. Er moet wel een reden gegeven worden, maar in de praktijk wordt dit niet altijd gedaan.

Bij een aanhouding is er sprake van verdenking van een strafbaar feit. Dit kan volgen op een staandehouding.

De verdachte wordt dan meestal meegenomen om op het politiebureau ondervraagd te worden.

VRAAG 3

In absolute aantallen: er zijn in Nederland meer criminele 'autochtonen' dan criminele 'allochtonen'.

Waar / Niet waar ?

Het beeld bestaat dat etnische minderheden – en dan vooral Marokkaanse jongens – in absolute aantallen de lijsten van de misdaadstatistieken aanvoeren. Dit beeld klopt echter niet. Volgens het CBS waren er in 2013: ruim 90.000 autochtone, bijna 30.000 Westerse allochtone en ruim 55.000 Niet-Westerse allochtone verdachten. 13.520 verdachten zijn van Marokkaanse herkomst. (Er zijn circa 370.000 mensen in Nederland van Marokkaanse afkomst). Of er ook in alle gevallen tot veroordeling is overgegaan wordt niet vermeld door het CBS.

Wat betreft Marokkaanse jongens in de leeftijd van 18 tot 25 zien we wel een relatieve oververtegenwoordiging in vergelijking met autochtone jongens (zonder correctie voor sociaaleconomische achtergrond is dit 20% versus 5%). Let op: het gaat hier om een specifieke en kleine groep, die sinds 2005 daalt. Overigens voeren jongens van Antilliaanse herkomst de lijst aan.

VRAAG 4

Iedereen boven de 14 jaar is in Nederland verplicht zich te kunnen identificeren. Als de politie je ID vordert (= opeist) moet je die dus laten zien.

Waar / Niet waar ?

Vanaf 2005 is het voor iedereen van 14 jaar en ouder verplicht een identiteitsbewijs te kunnen tonen als de politie (of een andere toezichthouder) deze vordert (dit is de juridische term. 'Vorderen' is juridisch dus niet gelijk aan 'vragen'). Agenten mogen dit niet alleen doen als zij een strafbaar feit vermoeden, maar ook ter handhaving van de openbare orde (of als het volgens de wet 'noodzakelijk is voor zijn taakoefening'). Er is geen draagplicht voor burgers, maar in de praktijk pakt dit wel zo uit. De politie moet melden waarom zij een identiteitsbewijs vordert, maar in de praktijk gebeurt dit niet altijd.

VRAAG 5

De politie mag altijd preventief fouilleren als zij dit nodig vindt.

Waar / Niet waar

De gemeente wijst veiligheidsrisicogebieden aan als zij dat nodig vindt om daar het wapenbezit terug te dringen. Alleen daar mag de politie preventief fouilleren. De wet stelt dat dit aselekt dient te gebeuren: iedereen in zo'n gebied moet zonder aanzien des persoons gefouilleerd worden. Omdat dit in de praktijk erg arbeidsintensief is, blijkt uit onderzoek dat er vaak toch bepaalde selectiecriteria worden toegepast. Dit werkt het risico op etnisch profileren in de hand.

VRAAG 6

Er zijn meer/minder dan 50.000 mensen werkzaam bij de politie.

Meer / Minder

De politie is een grote werkgever en heeft circa 60.000 mensen in dienst, van wie nu nog circa 10.000 ondersteunend. De politie heeft voor de komende jaren een grote bezuinigingsopdracht gekregen en zal dus van veel – vooral ondersteunend – personeel afscheid moeten nemen.

VRAAG 7

De misdaad in Nederland neemt...

Toe / Af

Het idee dat Nederland steeds onveiliger wordt klopt niet. De misdaad daalt al jaren, ook onder jongeren. De subjectieve gevoelens van onveiligheid (de veiligheidsbeleving) nemen wel toe: zo'n 37% van de mensen in Nederland voelt zich wel eens onveilig.

DEEL I:
HET HOE, WIE,
WAT, WAAR,
WAAROM
VAN HET
ETNISCH
PROFILEREN

D) WAAR GAAT HET OVER?

GENERALISEREN = PROFILEREN

Even terug naar de eerste opdracht, de vragen op pagina 3. Wie heb jij gekozen als schaker, autobezitter of vandaal? De keuze die je hebt gemaakt zegt iets over jou. Jij hebt een bepaald beeld voor ogen van een bezitter van een luxe auto, van iemand die schaakt, van iemand die bushokjes vernielt of van een tasjesdief.

Je trekt die conclusie meestal niet bewust, maar op basis van eerdere ervaringen of naar aanleiding van berichten in de media. Je bekijkt de wereld toch door je eigen bril. Dit heet ook wel je referentiekader. Vaak scheer je daarbij mensen van één groep over één kam: je generaliseert dan.

Wat zie je? Welke bril heb jij op?

Iedereen maakt generalisaties. Jij, je vrienden en ook de politie doet dit. We hebben allemaal beelden in ons hoofd. We typeren – ‘profilen’ – eigenlijk altijd en overal waar mensen zijn. Maar soms gaat dit maken van onderscheid te ver en leidt het tot discriminatie.

STAANDE HOUDEN VERSUS AANHouden

Er is een verschil tussen **staande houden** en **aanhouden** door de politie. De politie kan je om verschillende redenen staande houden. Je wordt dan *niet per se* verdacht van iets strafbaars. De politie wil dan meestal je identiteitsbewijs zien. Je bent overigens alleen verplicht je ID te tonen als de agent deze vordert (=opeist) met een reden erbij. Je mag ook altijd om een reden vragen. Je bent *verplicht* mee te werken bij een staande houding. Doe je dit niet dan mogen agenten je arresteren. Blijf dus vooral rustig, stel vragen naar het waarom van je staande houding en dien eventueel achteraf een klacht in als je je onfatsoenlijk behandeld voelt.

Bij een aanhouding is er *wel*/vermoeden van een strafbaar feit. Je wordt bijvoorbeeld verdacht van een inbraak en meegenomen naar het bureau voor ondervraging. De politie moet je altijd laten weten waar je van beschuldigd wordt bij een aanhouding. Aanhouden staat gelijk aan arresteren en gaat verder dan staande houden.

GENERALISEREN VERSUS DISCRIMINEREN

Wat is dan het verschil tussen generaliseren en discrimineren? Als je generaliseert plak je een etiket op iemand ('rijk', 'aardig', 'crimineel') op basis van eerdere ervaringen zonder dat je degene kent. Maar je handelt hier niet per se naar. Juist als je je bewust bent van je vooroordelen, kun je discriminatie voorkomen. Bij discriminatie daarentegen wordt er *wél* gehandeld naar vooroordelen. Iemand wordt dan achtergesteld op basis van eigenschappen of kenmerken (uiterlijk, leeftijd, afkomst of sekse bijvoorbeeld) die er niet toe doen. En dat is in Nederland verboden. De eerste regel van de Grondwet luidt: 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.'

Ook in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, waarvan bijna alle landen ter wereld hebben gezegd deze te zullen respecteren, staan drie artikelen over het recht om niet te worden gediscrimineerd (artikel 1, 2 en 7, zie pagina 31).

GEDISCRIMINEERD DOOR DE POLITIE: WAT NU?

De politie ontvangt maar enkele tientallen klachten over discriminatie per jaar. Is discriminatie door de politie dan eigenlijk wel zo'n serieus probleem? Als we naar die klachten kijken valt het reuze mee. Toch zegt een derde van de Turkse en Marokkaanse Nederlanders zich gediscrimineerd te voelen door de politie.

Als jij denkt dat je gediscrimineerd wordt, is het dus belangrijk om dat ergens te melden. Eén klacht stelt niet zo veel voor, maar als de politie verschillende klachten ontvangt gaat ze natuurlijk eerder actie ondernemen. Dus niet denken 'dat helpt toch niet'.

Waar kun je terecht?

Je hebt verschillende mogelijkheden: Bij de politie zelf via <https://www.politie.nl/contact/klachtformulier.html> of je meldt het bij een antidiscriminatiebureau, [discriminatie.nl/antidiscriminatiebureaus](https://www.discriminatie.nl/). Deze bureaus kunnen je ook advies geven.

Wil je meer training en advies over wat je rechten zijn in het geval van een politiecontrole? Ga dan naar [straatrecht.nl](https://www.staatrecht.nl).

DEEL I:
HET HOE, WIE,
WAT, WAAR,
WAAROM
VAN HET
ETNISCH
PROFILEREN

ETNISCH PROFILEREN DOOR DE POLITIE

Hoe zit dat bij de politie? Politieagenten gebruiken hun professionele ervaring en intuïtie om een situatie in te schatten. Is iemand bezig met het jatten van een fiets of krijgt hij gewoon moeilijk zijn slot open? Is iemand aan het joggen voor zijn gezondheid of vlucht hij weg na een inbraak? Politieagenten maken de hele dag door keuzes om te bepalen of mensen zich verdacht gedragen of niet. Mensen met een andere culturele afkomst krijgen vaker te maken met de politie dan mensen van Nederlandse komaf, omdat er het beeld bestaat dat zij vaker misdrijven plegen. Mensen met een andere culturele afkomst worden ook wel etnische minderheden genoemd. Etnische minderheden worden vaker onderworpen aan bijvoorbeeld identiteitscontroles, zonder dat daar een goede reden voor is. Als politieagenten op basis van etnische achtergrond regelmatig mensen staande houden terwijl ze niets gedaan hebben, spreken we van **etnisch profileren**. Etnisch profileren is discriminatie en daarmee een mensenrechtenschending.

Etnisch profileren is overigens geen beleid van de politie. Er is geen document of een lijst met regels waarin staat dat agenten etnisch profileren moeten gebruiken. Net zoals generaliseren, is het vaak een onbewust proces. We weten wel dat het voorkomt, maar we weten niet precies hoe vaak. Daarom vraagt Amnesty International naar meer onderzoek over etnisch profileren om duidelijkheid te krijgen en het probleem beter aan te kunnen pakken.

DE EFFECTEN VAN GEVOELEN VAN ONVEILIGHEID

Hoewel de misdaad al jaren afneemt, voelen we ons wel vaak onveilig. Terrorisme en politieke moorden jagen ons schrik aan. Om de gevoelens van onveiligheid tegen te gaan, zijn de bevoegdheden van de politie uitgebreid. Met andere woorden: agenten mogen meer zelf beslissen. Zo is het door wijziging van de wet makkelijker geworden voor de politie om identiteitsbewijzen te controleren. De politie is deel van de overheid. De overheid moet zorgen dat iedereen van zijn of haar mensenrechten kan genieten. Mensenrechten beschermen ons ook tegen machtsmisbruik van de overheid. De Tweede Kamer controleert bijvoorbeeld de ministers. Zo hoort het in een democratie. Ook de bevoegdheden van de politie zijn gebonden aan strenge regels om machtsmisbruik te voorkomen. Echter, door uitbreiding van die bevoegdheden wordt het lastiger om de politie ter verantwoording te roepen en komen mensenrechten onder druk te staan. Amnesty vindt daarom dat de bevoegdheden van de politie nog eens goed bekeken moeten worden.

De politie heeft immers een grote verantwoordelijkheid, mag als enige organisatie in Nederland naast het leger geweld gebruiken en moet zorgen voor de veiligheid van iedereen in Nederland. Misbruik van macht zou het vertrouwen in de politie doen dalen. En als de politie vertrouwen van burgers verliest, tast dat ook haar eigen functioneren aan.

Etnisch profileren is dus een probleem voor iedereen.

DE CIJFERS: HOE ZIT HET NOU EIGENLIJK?

De criminaliteit neemt af

Het Centraal Bureau voor de Statistiek houdt voor heel Nederland allerlei cijfers bij, waaronder de criminaliteitscijfers. Wat blijkt uit deze cijfers? Dat de misdaad afneemt in tegenstelling tot wat we vaak denken. Kijk maar naar tabel 1. Ook in 2015 zet de daling van de criminaliteit zich voort, zo werd onlangs bekend gemaakt.

Wie is er criminel?

In tabel 2 zie je de misdaadcijfers van 2013. Let op: Het gaat hier om het aantal arrestaties! Deze zijn in categorieën verdeeld. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft eigen definities voor bepaalde begrippen. Zo maakt zij onderscheid tussen een westerse en niet-westerse allochtoon. Een allochtoon is volgens het CBS iemand waarvan een van beide ouders buiten Nederland geboren is. Met 'niet-westers' bedoelt het CBS mensen uit Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Als je deze cijfers bekijkt, zijn er dus ruim 90.000 autochtone verdachten, bijna 30.000 westerse allochtone verdachten en ruim 55.000 niet-westerse allochtone verdachten.

Meer controles onder etnische minderheden ook effectiever?

Nederland telt circa 17 miljoen inwoners. Daarvan zijn circa 3,5 miljoen allochtoon volgens het CBS (1,5 miljoen westers en 2 miljoen niet-westers). We zien dat bepaalde etnische groepen oververtegenwoordigd zijn in de misdaadstatistiek (= procentueel gezien). Het gaat dan vooral om jonge mannen van Antilliaanse en Marokkaanse afkomst. Is dat een goede reden om daarom meer te controleren onder mensen van Antilliaanse of Marokkaanse komaf? Nee, zegt bijvoorbeeld professor Frank van Bovenkerk, want als je dat gaat doen, controleer je als politie ook twee keer zo veel onschuldige mensen. En dat kweekt zo veel wantrouwen en angst, dat het gezag van de politie ook ondermijnd wordt.

Tabel 1: Geregistreerde criminaliteit 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Soort</i>	<i>Aantal</i>				
Vermogensmisdriven	721.385	724.065	703.465	709.995	691.185
Vernielingen / misdr. openb. orde/gezag	233.030	213.055	183.690	180.910	161.415
Mishandeling	69.005	65.690	60.295	59.390	56.660
Verkeersmisdriven	163.680	156.175	154.115	151.990	139.130
Verlaten plaats ongeval	97.925	91.945	97.530	96.905	91.165
Harddrugs	9.395	8.750	8.215	7.645	7.940
Misdrijven overige wetten	4.350	4.990	4.975	3.555	3.000
Militair bedrijf	65	75	75	70	55
Totaal	1.277.775	1.254.480	1.194.030	1.194.055	1.139.720

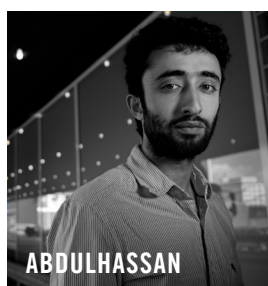
© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 14-1-2015

Tabel 2: Totaal aantal verdachten 2013

Herkomst	Totaal	Per 10.000 inwoners, uitgesplitst naar soort misdrijf				
		<i>vermogen</i>	<i>vernieling</i>	<i>geweld</i>	<i>verkeer</i>	<i>drugs</i>
Autochtonen	91.590	21	12	21	19	6
Westerse allochtoon	28.840	38	14	26	24	10
Niet-westerse allochtoon	55.100	124	44	90	45	31
Marokko	13.520	202	69	122	51	50
(voormalig) Ned. Antillen en Aruba	7.000	246	74	153	68	52
Suriname	10.810	128	42	98	55	28
Turkije	8.650	77	33	76	46	29
Overige niet-westerse allochtoon	15.120	85	31	65	32	19

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 16-3-2015

**DEEL I:
HET HOE, WIE,
WAT, WAAR,
WAAROM
VAN HET
ETNISCH
PROFILEREN**

E) FILMPJE!

Dit zijn onze hoofdrolspelers. Wat doen zij ook al weer in het dagelijks leven? Verbind de pasfoto met de juiste functie/studie.

De juiste combinaties naam-beroep/studie zijn:

- Prasand – ICT-Medewerker
- Sidney – Hoofdinspecteur van de politie
- Abdulhassan – Student Filosofie
- Anass – Student ICT
- Michael – Student ICT
- Adil – Student Maatschappelijk Werk

Student
Filosofie

Student
ICT

Student
Maatschappe-
lijk Werk

Hoofd-
inspecteur van
de politie

Student
ICT

ICT
Medewerker

BEKIJK HET FILMPJE EN BEANTWOORD DE VRAGEN

1)

Alle mannen in dit filmpje hebben vervelende ervaringen met de politie gehad. Zo ook Anass.

A) Beschrijf de ervaring van Anass.

Anass was aan het joggen toen een politiebusje voor hem stopte en hem staande hield. De politie vroeg hem om zijn ID. Anass vroeg hierop de reden. Hij stond volgens de agenten op een opvallend tijdstip op een opvallende plek.

B) Bekijk de informatie in het hoofdstukje D) Waar gaat het over? over staande houden versus aanhouden op pagina 7. Ging de politie haar boekje te buiten of maakte ze simpelweg gebruik van haar wettelijke bevoegdheden? Opsporingsbeambten zijn bevoegd een persoon staande te houden en naar zijn of haar persoonsgegevens te vragen (art. 2 Politiewet). Bij staande houden hoeft er echter niet per se sprake te zijn van een verdenking van een strafbaar feit. Een agent heeft veel beoordelingsvrijheid in zijn of haar keuze om iemand staande te houden en vervolgens een ID te vorderen. Er moet wel een reden gegeven worden, maar in de praktijk wordt dit niet altijd gedaan. Anass kreeg een reden te horen ('opvallend tijdstip, opvallende plek'), maar het is de vraag of een rechter deze zou accepteren, want de aanleiding dient wel een goede te zijn. Staande houden is en blijft een zwaar middel immers.

C) Denk je dat dit een geval van etnisch profileren is?

Etnisch profileren is het staande houden van etnische minderheden terwijl ze niets hebben gedaan. Dit incident met Anass biedt geen sluitend bewijs voor etnisch profileren op zich. Het zijn de verschillende incidenten tezamen die het bewijs vormen dat de politie aan etnisch profileren doet. Dit komt zo veelvuldig voor, dat er wel degelijk sprake is van etnisch profileren door de politie.

2)

Prasand vindt dat zijn rechten als mens en burger zijn geschonden.

Bekijk de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens op pagina 31. Over welk recht(en) heeft hij het in het bijzonder?

Dit zijn onder meer: artikel 1, 11 en 12.

3)

De behandeling door de politie laat diepe sporen na bij de mannen in het filmpje.

Wat zijn de gevolgen? Noem één gevolg voor de mannen persoonlijk en noem één maatschappelijk gevolg.

A) Persoonlijk

Genoemde persoonlijke gevolgen:

- Schaamte om mensen in hun omgeving die hen als criminelen beschouwen.
- Gekwetste gevoelens ('dat raakt me diep').
- Gevoelens van onrechtvaardigheid om als crimineel gelabeld te worden.

B) Maatschappelijk

Genoemde maatschappelijke gevolgen:

- Wantrouwen tegenover de politie.
- Wantrouwen naar alle witte Nederlanders.

4)

Leg uit waarom etnisch profileren ook schadelijke gevolgen voor de politie zelf kan hebben.

Dit wantrouwen kan uiteindelijk leiden tot minder draagvlak voor de politie, waardoor de politie aan gezag inboet. Uiteindelijk heeft de politie de steun en het vertrouwen van de bevolking nodig om haar werk te kunnen uitoefenen.

AMNESTY INTERNATIONAL EN MENSENRECHTEN

Amnesty wil een wereld waarin iedereen profiteert van de mensenrechten. Om dat te bereiken doet Amnesty onderzoek naar schendingen van deze rechten, en voert Amnesty actie tegen die schendingen. Mensenrechten zijn er voor iedereen, altijd en overal. Amnesty laat in verschillende onderzoeksrapporten zien dat etnische minderheden regelmatig de dupe zijn van keuzes die de politie op straat maakt door etnisch te profileren. En etnisch profileren is in strijd met de mensenrechten. Amnesty is van mening dat de bevoegdheden van de politie goed bekeken moeten worden en er meer onderzoek moet komen naar etnisch profileren. De politie onderkent het probleem en werkt aan oplossingen, maar een plan van aanpak is er nog niet. Hier dringt Amnesty dan ook op aan.

Deel II

DEEL II: STELLINGEN EN MUNITIE VOOR HET DEBAT

A) STELLINGEN OVER ETNISCH PROFILEREN

1

Het is een probleem als de politie je staande houdt als je niets hebt gedaan.

2

Het is goed om de politie ruime bevoegdheden te geven om criminaliteit tegen te gaan.

3

Stopformulieren zijn een goed middel tegen etnisch profileren. Hoog tijd dat de Nederlandse politie hier ook mee gaat werken.

B) MUNITIE VOOR HET DEBAT

Om een stelling te kunnen verdedigen of aanvallen heb je goede argumenten nodig. Op pagina 15-23 staan allerlei uitspraken van experts, cijfers en wetgeving die je eventueel zou kunnen gebruiken voor het debat. Deze uitspraken en wetgeving noemen we bronnen.

OPDRACHT:

1. Lees en bekijk elke bron.
2. Deel alle bronnen in:
Beoordeel of de bron gebruikt kan worden voor de stelling waar jullie over gaan debatteren.
Gebruik werkblad bronnenanalyse op pagina 24 om een indeling te maken en de beste bronnen uit te kiezen.

Zie hoofdstuk 3 van deze handleiding voor een overzicht van alle bronnen.

C) WERKBLAD BRONNENANALYSE

WERKBLADEN:

- 1) Noteer de stelling waar jullie over gaan debatteren

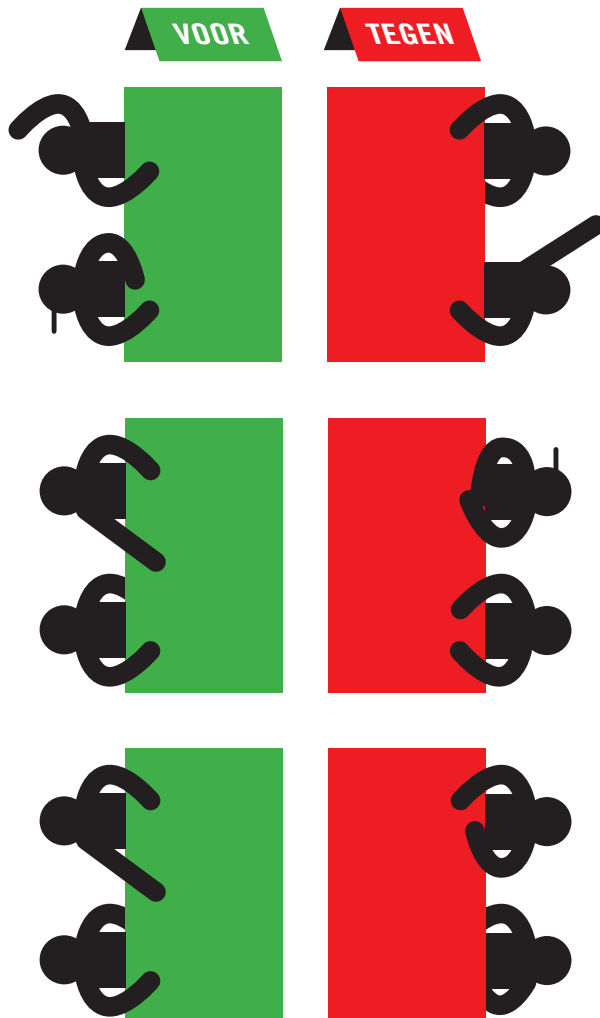
.....

- 2) Lees en bekijk de bronnen en deel ze in

MINDER BRUIKBAAR	VOOR DE STELLING	TEGEN DE STELLING
.....		

Zie pagina 11-13 van deze handleiding voor voorbeelden van indelingen en betogen.

DEEL III:
DEBATTEREN
OVER ETNISCH
PROFILEREN

A) LAGERHUISDEBAT, HOE WERKT DAT?

Nu je informatie hebt gekregen over etnisch profileren, ben je klaar om een mening te vormen over dit onderwerp. Dit doe je aan de hand van een van de stellingen op pagina 13.

Er is een verschil tussen het voeren van een discussie en het houden van een debat. Een discussie is vrijer. Er zijn nauwelijks regels. Een debat lijkt meer op een toneelstuk of een wedstrijd. Er zijn bepaalde regels aan verbonden. De debatvorm van deze workshop is het Lagerhuisdebat.

Je klas zit in Lagerhuisdebat-opstelling. Dat wil zeggen in twee groepen tegenover elkaar. De ene groep zal **voor** de stelling pleiten en de andere groep **tegen** de stelling. Het kan zijn dat jij hierdoor een mening moet verdedigen waar je niet per se achter staat.

Bedenk twee redenen wat het nut hiervan is.

Voorbeelden van goede antwoorden zijn:

1. Om een probleem van een andere kant te bekijken.
2. Om je in te kunnen leven in de tegenpartij.
3. Om je eigen mening aan te scherpen.
4. Als extra uitdaging in het debat.
5. Als spel/competitie: ben jij zo goed in debatteren dat je in staat bent zowel voor als tegen een stelling kunt pleiten?

B) STAPPENPLAN DEBATTEREN OVER ETNISCH PROFILEREN

Je bent nu helemaal goed voorbereid. Het debat start!

STAP 1: EIGEN MENING

Geef jouw persoonlijke mening over de stelling.

 Groen = voor de stelling

 Rood = tegen de stelling

STAP 2: INDELING VOOR EN TEGEN

Je hoort nu of je voor of tegen de stelling moet pleiten.

STAP 3: FORMULEER ARGUMENTEN OP BASIS VAN DE BRONNEN

Je gaat nu met een groepje aan de slag.

- Bekijk de bronnen die je hebt ingedeeld tijdens de opdracht 'Bronnenanalyse'. Kies hier de beste argumenten uit voor het debat.
- Bedenk een goede openingsspeech, want een goed begin is het halve werk. Een gloedvolle, overtuigende opening zal mensen meteen overtuigen. Bij zo'n openingsspeech bedenk je niet alleen wát je zegt, maar ook hóe je het brengt. Gebruik goede voorbeelden, persoonlijke ervaringen of werk met beeldspraak om levendige beelden te schetsen. Voor meer tips zie pagina 30.
- Bedenk een goede afsluitingsspeech. Wat als laatste wordt gezegd, blijft goed hangen bij je publiek. Je afsluitende verhaal mag dus ook niet worden afgeraffeld. Het dient kort maar krachtig te zijn. Breng geen nieuwe argumenten in, maar herhaal de sterkste punten. En doe dit ook weer op een beeldende, aansprekende manier.
- Jullie docent inventariseert alle ideeën voor de opening en de afsluiting en deelt daarna taken uit. Tijdens het debat doet natuurlijk iedereen mee.

Bekijk de opstelling op pagina 27 om een overzicht te krijgen van de hele voorbereidingsfase.

STAP 4: HET DEBAT

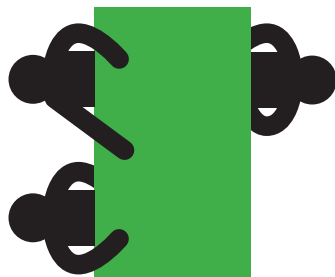
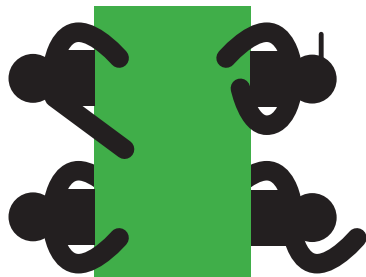
- Openingsspeech van circa 1 minuut
 - 'Voor' begint
 - 'Tegen' volgt
- Vrije uitwisseling van circa 10 minuten
- Afsluitingsspeech van circa 1 minuut
 - 'Voor' begint
 - 'Tegen' volgt

STAP 5: GEEF WEER JE EIGEN MENING

En wat denk je nu het debat heeft plaatsgevonden?

Ben je van mening veranderd? Zo ja, waarom dan?

Door een sterk argument of misschien wel door de manier waarop de argumenten werden gepresenteerd?

C) VOORBEREIDING

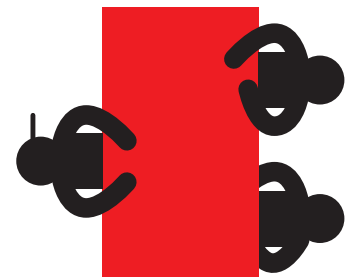
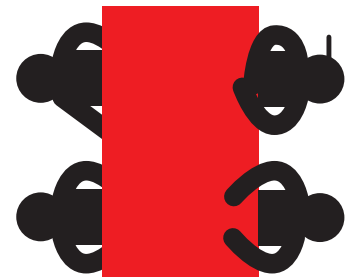
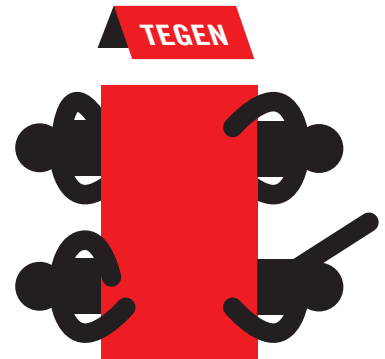
1) Bekijk samen alle bronnen die jullie hebben bestudeerd en vergelijk jullie keuzes (5 min.)
Gebruik hierbij *Werkblad bronnenanalyse* op pagina 24.

2) Kies de beste bronnen uit en noteer nu kort een argument voor en een argument tegen de stelling.
Gebruik hierbij *Werkblad argumenten voor en tegen* op pagina 28.

3) Maak samen een openingsspeech en een afsluitende speech van elk minimaal drie zinnen. Kies woordvoerders. Wie gaat wat zeggen?
Gebruik hierbij *Werkblad ideeën voor openingsspeech en afsluitende speech* op pagina 29.

Tips voor de speeches:

- Gebruik persoonlijke voorbeelden
- Gebruik vergelijkingen en beeldspraak
- Maak een overtuigende presentatie
- Zie pagina 30 voor meer tips&Trics

D) WERKBLADEN VOOR DE VOORBEREIDING

Noteer je argumenten vóór en tegen

VOOR

.....

TEGEN

.....

Noteer jouw ideeën voor de openingsspeech

.....

Noteer jouw ideeën voor de afsluitende speech

.....

E) TIPS & TRICKS VOOR EEN OVERTUIGEND DEBAT

HOE KUN JE JEZELF PRESENTEREN

Wees jezelf en zet je eigen kwaliteiten in om te overtuigen. Werk dus aan je presentatie. Tijdens je betoog is het zaak dat je goed let op hoe je staat en praat.

- Sta relaxed, maar stevig.
- Je handen kunnen onderstrepen wat je zegt, maar ga niet onnodig zwaaien.
- Heb je stopwoordjes? Wees je hier bewust van en gebruik ze zo min mogelijk, want dat leidt af.
- Spreek rustig en duidelijk en maak oogcontact.
- Haal regelmatig en diep adem. Varieer met je stem. Praat niet te monotoon.
- Bedenk goed wie je voor je hebt. Wie is de doelgroep die je moet overtuigen? En heel belangrijk: geloof in je boodschap. Als jij niet uitstraalt dat je erin gelooft, hoe moet je tegenstander of je publiek dan in jou geloven?

HOE KUN JE IETS OVERTUIGEND BRENGEN

Inhoud is in een debat erg belangrijk, maar droge inhoud zonder emotie komt niet over. Ook al zullen je toehoorders het misschien niet willen toegeven, presentatie en emotie kunnen inhoudelijke argumenten krachtig maken. Weet je publiek dus te raken.

- Om mensen te overtuigen kun je persoonlijke ervaringen inzetten. Zo'n persoonlijk verhaal kan het abstracte concreet maken. 'Meer blauw op straat zorgt ervoor dat mijn arme, oude oma zich weer veilig voelt'.
- Je kunt ook gebruikmaken van beeldspraak om je betoog kracht bij te zetten. Beeldspraak of een vergelijking is een krachtig middel. Een metafoor of vergelijking is een beeld dat staat voor de werkelijkheid waar je over vertelt. Bijvoorbeeld: 'Meer blauw op straat doet de samenleving als een tuin opbloeien'.

WELKE OVERTUIGENDE ARGUMENTEN KUN JE INBRENGEN

Zorg voor goede, heldere argumenten die jouw standpunt onderbouwen. Dit vergt wel wat voorbereiding en uitzoekwerk, want je argumenten moeten natuurlijk feitelijk juist zijn.

Denk ook aan het volgende om jouw argumentatie waterdicht te maken:

- Zorg voor meerdere betrouwbare bronnen die jouw argumenten ondersteunen.
- Vraag jezelf steeds af: 'Waarom?' Test je argumenten door deze te 'bevragen'. Zo dwing je jezelf je standpunt goed te onderbouwen. Zo kom je er ook achter of je oorzaak-gevolgrelaties wel kloppen, als je die gebruikt in je argumentatie.
- Wees **SEXI**. Deze techniek wordt vaak gebruikt om een argument goed te presenteren. SEXI wil zeggen: **S**tate, **E**Xplain, **I**llustrate. Aan het begin van jouw argument geef je in één zin een samenvatting van jouw argument (state). Door het kort te houden maak je het voor anderen eenvoudiger om de kern van jouw argument te onthouden. Vervolgens leg je uit wat je daarmee bedoelt (explain). Twee vragen zijn daarbij belangrijk: waarom is dat waar en waarom is dat belangrijk. Ten slotte licht je dit toe (illustrate). Dat kan met een voorbeeld, maar ook met feiten, cijfers of redeneringen.
- Geef niet te veel argumenten, maar **KISS** (**K**eeP **I**t **S**hort and **S**imple). Dus: geef minder argumenten die wel sterk zijn om overtuigender over te komen.

BIJLAGE

DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

Verkorte versie

artikel 1

Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.

artikel 2

De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.

artikel 3

Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.

artikel 4

Slavernij is verboden.

artikel 5

Marteling is verboden, net als wrede en vernederende behandeling en bestraffing.

artikel 6

Je hebt recht om erkend te worden voor de wet, waar je ook bent.

artikel 7

De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.

artikel 8

Als je onrecht wordt aangedaan heb je recht op rechtshulp.

artikel 9

Je mag niet zomaar worden opgesloten of het land uitgezet.

artikel 10

Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke en onpartijdige rechter.

artikel 11

Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen.

artikel 12

Je hebt recht op privacy en bescherming van je goede naam.

artikel 13

Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land, je mag overal naartoe.

artikel 14

Als je rechten worden bedreigd, mag je vluchten naar een ander land.

artikel 15

Je hebt recht op een nationaliteit.

artikel 16

Je mag trouwen en een gezin stichten met wie jij wilt.

artikel 17

Je hebt recht op eigendom.

artikel 18

Je mag je eigen godsdienst kiezen of van godsdienst veranderen.

artikel 19

Je hebt het recht op informatie en je mag je eigen mening vormen. En je hebt ook het recht om die te uiten.

artikel 20

Je mag lid worden van een vereniging en er zelf een oprichten.

artikel 21

Iedereen mag meedoen aan de verkiezingen en zichzelf daarvoor verkiesbaar stellen.

artikel 22

Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land.

artikel 23

Je hebt recht op werk en een studie naar keuze.

artikel 24

Je hebt recht op rust en vrije tijd.

artikel 25

Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven.

artikel 26

Je hebt recht op onderwijs.

artikel 27

Je hebt het recht om te genieten van kunst en cultuur.

artikel 28

Landen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten kunnen worden nageleefd.

artikel 29

Je dient ervoor te zorgen dat ook de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd.

artikel 30

Geen van deze rechten mag worden gebruikt om de mensenrechten te vernietigen.

LITERATUURLIJST

RAPPORTEN EN MEMO'S AMNESTY INTERNATIONAL

- *Proactief politieoptreden vormt risico voor mensenrechten. Etnisch profileren onderkennen en aanpakken* (Amnesty International, Afdeling Nederland 2013).
- *Gelijkheid onder druk: de impact van etnisch profileren* (Amnesty International, Afdeling Nederland en Open Society Justice Initiative 2013).
- *Memo Etnisch profileren in Nederland* voor de Tweede Kamer, 14 november 2014.

Ander rapport

- *Parate kennis bevoegdheden politie* (2014).

OPINIESTUKKEN EN ARTIKELEN

- Amnesty: Nederlandse politie discrimineert tijdens controles, *de Volkskrant*, 29 oktober 2013.
- Hassan Bahara, 'De smartphone op je hielen', *Groene Amsterdammer*, 22 juli 2015. Gerbrig Klos, 'Het rapport van Amnesty is geen aanval op de politie', *de Volkskrant*, 1 november 2013.
- Blog Gerard Bouman <http://www.politie.nl/nieuws/2013/november/1/00-korpschef-blogt-over-etnisch-profileren.html>
- Frank van Bovenkerk, 'Etnisch profileren', *De Gids*, november 2014. <http://www.de-gids.nl/artikel/etnisch-profileren>.
- 'Ombudsman: discriminatie zit in politiecultuur', *de Volkskrant*, 28 oktober 2013.
- S. Saharso en J. Svensson, 'Politie onterecht beschuldigd van racisme', *NRCHandelsblad*, donderdag 28 november 2013.
- Maartje van der Woude, 'Met stereotypering van de politie schiet de discussie over discriminatie niets op', *de Volkskrant*, 31 oktober 2013.

WEBSITES

- www.amnesty.nl/dossier-etnisch-profileren
- www.straatrecht.nl
- www.politie.nl
- www.cbs.nl
- www.overheid.nl
- www.joop.nl
- <http://www.contrealealtdelete.nl>